

KIELLETYT HEDELMÄT

– KRIITTINEN ANALYYSI

Kirkon Ulkomaanavun tilaama Finnwatchin
raportti ei kestä kriittistä tarkastelua

PASI TURUNEN

KIELLETYT HEDELMÄT

– KRIITTINEN ANALYYSI

KIELLETYT HEDELMÄT

– KRIITTINEN ANALYYSI

Kirkon Ulkomaanavun tilaama Finnwatchin
raportti ei kestä kriittistä tarkastelua

PASI TURUNEN

KIELLETYT HEDELMÄT – KRIITTINEN ANALYYSI

*Kirkon Ulkomaanavun tilaama Finnwatchin selvitystyö
ei kestä kriittistä tarkastelua*

copyright 2013 © Pasi Turunen, TM ja
KUVA JA SANA

kustantaja
KUVA JA SANA
PAJUNIITYNTIE 1
00320 HELSINKI
PUH. 09–8567 4999
www.kuvajasana.fi

takakannen kuva
JENNIINA NUMMELA

kansityö
ANTTI KAMPPINEN

sisuksen taitto
VITALE AY

kirjapaino
SAARIJÄRVEN OFFSET OY
SAARIJÄRVI 2013

ISBN 978-951-585-274-8

2., tarkistettu painos.

SISÄLLYS

Johdanto	7
1. Historiallinen tausta horjuu	9
2. Siirtokunnatko rauhanpyrkimysten este?	19
3. Siirtokunnat kansainvälisen oikeuden ja Oslon sopimusten valossa	23
4. Puolitotuuksia turva-aidasta ja ”terrorismista”	33
5. BDS-liikkeen yhteydet palestiinalaisiin äärijärjestöihin.....	41
6. Tarkoitushakuista raportointia raitiotiehankeesta	45
7. Vale, emävale, Finnwatch?	51
8. Yhteenvetoa ja toimintasuosituksia.....	61
Viitteet.....	63

JOHDANTO

Maaliskuussa 2012 Finnwatch julkaisi Kirkon Ulkomaanavun pyynnöstä laatimansa selvitystyön tulokset raportissa nimeltä *Kielletyt hedelmät – Suomessa toimivien yritysten yhteydet Israelin laittomiin siirtokuntiin*. Selvityksen perusteella yli kolmellakymmenellä Suomessa toimivalla yrityksellä on erilaisia kytköksiä Israelin siirtokuntiin ns. miehitettyillä alueilla, ja maahan tuodaan niissä valmistettuja tuotteita, jotka kuitenkin on merkitty israelilaisiksi.

”Kaupankäynti laittomien siirtokuntien kanssa ei kestä eettistä tarkastelua”, sanotaan raportin esipuheessa. Niinpä siinä päädytään suosittamaan muun muassa, että siirtokunnista tulevat tuotteet pitäisi selvästi merkitä, jotta kuluttajat voisivat halutessaan boikotoida niitä eli jättää ne ostamatta.

Helsingin Sanomien mukaan (2.8.2012) ulkoministeriössä on jo reagoitu ihmisten yhteydenottoihin ja ryhdytty selvittämään tällaisten alkuperämerkintöjen saamista siirtokuntatuotteisiin. Nopeasti KUA:n tilaaman selvitystyön pohjalta on siis ryhdytty käytännön toimenpiteisiin. Selvitystyön julkaisun pohjalta KUA:n myös liikkeelle laukaiseman ”Alkuperä merkkää”-kampanjan yhtenä tarkoituksena on saada siirtokuntatuotteiden boikotointia helpottavat alkuperämerkinnät Suomessa myytäviin tuotteisiin. Finnwatchin raportin suositukset eivät silti tyydy vaatimaan ainoastaan siirtokuntien tuotteiden alkuperämerkintöjä, vaan

ehdottavat myös Israelin ja Suomen välisten asekauppojen lopettamista.

Tutustuttuani lähemmin *Kielletyt Hedelmät* -raporttiin olen tullut siihen tulokseen, että raportin ”eettinen tarkastelu” ei kuitenkaan kestä kriittistä tarkastelua. Kirkon Ulkomaanavun, joka on Finnwatchin perustajajäsen, tilaama selvitystyö perustuu tarkoitushakuisiin puolilotuuksiin ja paikoin räikeisiin asiavirheisiin. Tällä en tarkoita selvitystyön osuutta koskien Suomessa myytäviä siirtokuntatuotteita tai yritysten yhteyksiä siirtokuntiin.

Sen sijaan selvitystyön ilmeisen yksipuolinen tapa käsitellä Lähi-idän konfliktia, puutteellinen lähdekritiikki ja asiavirheet herättävät kysymyksiä siitä, onko selvitystyön laatijoilla ollut liian kiire, onko kyse asiantuntemuksen puutteesta vai ovatko laatijat tietoisesti lähestyneet kohdettaan tarkoitushakuisella asenteella tosiasioita vääristellen. Tasapainottavaa ja maltillista toisen osapuolen näkökulmaa ei juurikaan löydy.

Ihmetellä sopii esimerkiksi sitä, että Finnwatchin selvityksessä tukeudutaan paikoin täysin kriitikkittömästi eräisiin kaikkein radikaaleimpiin Israel-vastaisiin aktivisti-sivustoihin, kuten Electronic Intifada ja BDS Movement. Tämä kriitikkttömyys kostautuu raportin asiatiedoissa, kuten tulemme huomaamaan.

Tarkastelen seuraavassa joitakin Finnwatchin selvityksessä vastaan tulleita ongelmakohtia, jotka mielestäni tuovat esiin mainitsemaani tarkoitushakuisuutta kuin myös vakavia puutteita asian käsittelyssä.

Helsingissä, tammikuussa 2013

Pasi Turunen, TM

pasi.turunen@patmos.fi

HISTORIALLINEN TAUSTA HORJUU

Raportin tarkoitushakuinen käsittelytapa tulee vastaan heti johdantoluvun tekstissä (s. 6), jonka tarkoituksena on nykytilanteen historiallinen taustoittaminen.

”Nykyiset Israelin miehittämät palestiinalaisalueet ovat osa entistä Britannian Palestiinan mandaattialuetta, jolle sionistit alkoivat 1800-luvun lopulla suunnitella Israelin juutalaisvaltion perustamista. Britannian luovuttua mandaattialueestaan Yhdistyneet Kansakunnat asetti vuonna 1947 aluejaon, jonka mukaan Palestiina jaettaisiin kahdeksi itsenäiseksi valtioksi juutalaisten ja arabien kesken. Pian jakopäätöksen jälkeen Israel julistautui itsenäiseksi ja osapuolet ajautuivat sotaan, jonka seurauksena noin 800 000 palestiinalaista joutui pakenemaan kodeistaan. Vuoden 1967 kuuden päivän sodasta lähtien Israel on kansainvälisen oikeuden vastaisesti miehittänyt merkittävää osaa palestiinalaisalueista.”

Tässä historian kuvauksessa on asioita, jotka vaativat täsmennystä.

Ensinnäkin, on syytä alleviivata, että Palestiinalla tässä yhteydessä tarkoitetaan *maantieteellistä aluetta* eikä Palestiina-nimistä valtiollista entiteettiä, koska sellaista ei alueella koskaan ole ollut. Tekstissä todetaan sinänsä aivan oikein, että kyse oli Ison-Britannian alaisuudessa aiemmin olleesta mandaattialueesta. Sitä ennen alue oli kuulunut yhtenä syrjäisenä osana Ottomaanien valtakuntaan, joka hajosi ensimmäisen

maailmansodan melskeissä ja menetti sille aiemmin Lähi-idässä kuuluneet alueet. Palestiinan valtiota, ja ”palestiinalaisalueita”, sikäli kun sellaisilla kenties tarkoitettaisiin Välimeren ja Jordan-joen välisen alueen arabien ”omaa valtiota”, ei alueella koskaan ole ollut.

Toiseksi, kyseinen alue ei myöskään yleisesti ottaen ollut palestiinalaisten yksityisomistuksessa eikä siitä senkään vuoksi voida yleistäen käyttää termiä ”palestiinalaisalueet”. Ottomaanien valtakunnasta jäi jäljelle nykyinen Turkki, joka sittemmin luopui virallisesti kaikista vaatimuksista Lähi-idän alueisiin ja ne jäivät ensimmäisen maailmansodan voittajavaltioiden mandaattialueiksi. Ranskan mandaattialueille perustettiin muun muassa nykyinen Syyria ja Libanon. Brittiläisen mandaatin alueelle, joka käsitti myös Jordan-joen itäpuolisen alueen (nykyinen Jordania), oli mandaattiasiakirjojen mukaan tarkoitus perustaa kansallinen koti juutalaisille.

Raportti jatkaa, että YK:n aluejako kahdeksi itsenäiseksi valtioksi arabien ja juutalaisten kesken ei koskaan toteutunut. Miksi ei, kysyy lukija. Raportin ainoa vastaus on hämmentävä: ”*Pian jakopäätöksen jälkeen Israel julistautui itsenäiseksi ja osapuolet ajautuivat sotaan.*” Miten niin ”osapuolet a j a u t u i v a t sotaan”? Raportin sanavalinnat ovat tässä kohtaa sinänsä mielenkiintoisia, sillä ainoa aktiivinen toimija tässä kertomuksessa on Israel, joka teki jotakin: se ”julistautui” itsenäiseksi. Arabiosapuoli sen sijaan esiintyy tekstissä passiivisena osapuolena, joka on mukana ”ajautumassa” ja hetkeä myöhemmin sankoin joukoin ”joutumassa” pakenemaan kodeistaan.

Eikö toisaalta pitäisi herättää kummastusta sen, että jos kerran raportinkin mukaan alue jaettiin YK:n päätöksellä *kahdeksi* itsenäiseksi valtioksi, niin vain toinen, Israel, tarttui tilaisuuteen ja julistautui itsenäiseksi? Kahden valtion mallihan, jota pidetään nykyään ratkaisuna alueen konfliktiin, oli siten tarjolla jo tuolloin. Miksi

arabit eivät Israelin tavoin tarttuneet tilaisuuteen, julistautuneet itsenäiseksi ja ottaneet heille tarjottua valtiota? Sota olisi vältetty. Pakolaisuus olisi vältetty. Palestiinalaisilla olisi ollut itsenäinen ku-koistava valtio yli 60 vuotta. Raportin laatijoiden tekstissä nämä kysymykset sivuutetaan ja jollakin selittämättömällä tavalla toisen osapuolen, Israelin, julistautuminen itsenäiseksi aiheutti ”ajautu-misen” sotaan.

Sota ei kuitenkaan ollut ensi sijassa seurausta jostakin mysti-
sestä ”ajautumisesta”. Olennainen osa tuota ”ajautumista” oli, että arabit itse hyökkäsivät ja aloittivat sodan. Tämä tosin mainitaan ohimennen selvitystyön sivun 7 laidasta löytyvässä konfliktin kronologiassa, mutta itse tekstissä tämä tapahtumien ymmärtä-misen kannalta tärkeä yksityiskohta jää lukijalta täysin pimentoon.

Arabijohtajat olivat kieltäytyneet ehdottoman jyrkästi minkään-laisesta alueellisesta kompromissista ja uhanneet juutalaisvaltiota hävityssodalla jo ennen valtion perustamista. Tässä ei painanut mi-tään sekään tosiseikka, että vuonna 1922 Iso-Britannia oli antanut sille säädetyistä mandaattialueesta nykyisen Jordanian alueen ara-beille valtioksi. Ja vaikka vuonna 1937 Peelin komissio oli ehdot-tanut Jordan-joen länsipuolelle jäljelle jäävän mandaattialueen edelleen jakamista kahdeksi valtioksi juutalaisten ja arabien kesken siten, että arabit olisivat saaneet 80 % tuosta alueesta, ei sekään tarjous kelvannut arabeille, koska se olisi merkinnyt juutalaisvaltion syntymistä rinnalle.

Palestiinan arabien kansallismielisen liikkeen johtajana 1930- ja 40-luvuilla vaikuttanut Jerusalemin mufti **Hajj Amin al-Husseini** torjui alusta alkaen kaikki ajatukset juutalaisvaltiosta. Hänen mer-kityksensä alueen konfliktissa ja varhaisissa väkivaltaisuuksissa 1920- ja 30-luvuilla ei ole vähäinen. Lisäksi hänen kiinteä yhteis-työnsä Hitlerin kansallissosialistisen Saksan kanssa Berliinissä ja

suunnitelmansa juutalaisten kansanmurhan levittämiseksi tuhoamisleireineen Palestiinaan toisen maailmansodan ja – niin kuin al-Husseini toivoi – Hitlerin voiton jälkeen, on hyvin dokumentoitu muun muassa **Jeffrey Herfin** teoksessa *Nazi Propaganda For The Arab World* (Yale, 2009).

Arabiliiton ensimmäisenä pääsihteerinä toiminut **Abdul Rahman Azzam** puolestaan uhosi egyptiläisen *Akhbar al-Yom* -lehden haastattelussa 11.10.1947, että juutalaisvaltion perustaminen tulisi johtamaan ”hävityssotaan ja valtaisaan verilöylyyn”, jonka vertaista ei ole nähty sitten ristiretkien ja mongolien verilöylyjen, arabi-taistelijoiden vyöryessä kaikkialta vastaperustetun juutalaisvaltion kimppuun.¹

Vuonna 1948 arabit toteuttivat uhkauksensa ja aloittivat sodan, koska eivät hyväksyneet minkäänlaista kompromissiratkaisua, johon sisältyisi ajatus juutalaisvaltiosta. Päivä sen jälkeen, kun Israel oli julistautunut itsenäiseksi, aloittivat viiden eri arabivaltion armeijat yhteisen hyökkäyksen vastaperustetun valtion kimppuun aikomuksenaan tuhota se alkutekijöihinsä. Juutalaisvaltiolla ei ollut muuta mahdollisuutta kuin voittaa sota.

Sotaan johtaneita vaiheita on varsin seikkaperäisesti käsitelty useissa historiateoksissa. **Benny Morris** tiivistää hyvin kirjassaan *1948 – The First Arab-Israeli War* (Yale, 2008):

”Palestiinan arabit, yhdessä muun arabimaailman kanssa, sanoivat jyrkästi ’ei’ – niin kuin olivat sanoneet vuonna 1937, jolloin Peelin komissio oli aiemmin ehdottanut kahden valtion ratkaisua. Arabit kieltäytyivät hyväksymästä juutalaisvaltion perustamista millekään alueelle Palestiinaa. He sanoivat ’ei’ ja johdonmukaisina sille Palestiinan arabit, marras-joulukuussa 1947, ja arabimaat toukokuussa 1948, aloittivat vihollisuudet romuttaakseen [YK:n] jakopäätöksen toimeenpanon.”

Finnwatchin raportti ei anna mitään lähdeviittausta väittäessään kuin itsestäänselvyytensä vuoden 1948 sodan jaloista paenneiden arabipakolaisten määräksi 800 000. Sodan seurauksena syntynyt pakolaiskysymys on tietysti tragedia, joka koskettaa palestiinalaisia edelleen syvästi. Mutta selvitystyössä mainittu luku on siitä huolimatta melko varmasti liioiteltu.

Sodasta aiheutunutta palestiinalaisten pakolaisten kysymystä heidän kannaltaan varsin myötämielisesti tutkinut, Israelin ns. uus-historioitsijoihin lukeutuva, Benny Morris arvioi pakolaisten määräksi noin 700 000, joka luku tulee usein vastaan historian kirjoissa. Merkittävä osa heistä pakeni kodeistaan jo ennen täysimittaisen sodan puhkeamista toukokuussa 1948.

Alan Dershowitz viittaa kirjassaan *Case For Israel* (Wiley, 2009) palestiinalaisen tutkimusinstituutin (Institute for Palestine Studies) selvitykseen, jonka mukaan 68 prosenttia pakeni kodeistaan näkemättä käytännössä ainuttakaan israelilaista sotilasta.

Morris analysoi pakolaisten arvioitua määrää mielenkiintoisella tavalla lähemmin:

”Sana *pakolainen* on epätäsmällinen kuvatakseen kahta kolmasosaa tästä määrästä, koska heidän kohdallaan kyse on ihmisistä, jotka joutuivat jättämään kotinsa ja pakenemaan alueille, joista muodostui Israelin valtio, sekä muualle [Mandaatti-]Palestiinaan (Länsirannalle ja Gazan kaistalle) — ja pakolaisiksi tavallisesti määritellään sellaiset ihmiset, jotka joutuvat pois omasta maastaan. (Noin yksi kolmasosa päätyi Libanoniin, Syyriaan ja Trans-Jordaniaan).

Vielä epätäsmällisempää on määritellä monien kotinsa jättäneiden jälkeläiset — lapset, lastenlapset ja lastenlastenlapset — pakolaisiksi, sillä nämä eivät ole koskaan joutuneet pois kodeistaan ja he asuvat joka tapauksessa [Mandaatti-]Palestiinan alueilla. YK kuitenkin soveltaa tätä termiä kaikkiin sodan johdosta kotinsa jättäneisiin — sekä heidän jälkeläisiinsä

— riippumatta siitä, missä he nyt asuvat. Yhdistyneiden Kansakuntien listoilla onkin nykyään noin neljä miljoonaa palestiinalaista 'pakolaista' (palestiinalaiset väittävät oikean luvun olevan viisi miljoonaa)." (Morris: 1948; Yale 2008, s. 490)

Kaikkein yksityiskohtaisimmin asiaa lienee selvittänyt historioitsija **Efraim Karsh**. Tutkittuaan tuon ajan kyläkohtaisia juutalaisia, brittiläisiä sekä joitakin arabilähteitä Karsh päätyy *Palestine Betrayed* -kirjassaan arvioon, jonka mukaan sodan vuoksi kylästään paenneiden ja joissakin tapauksissa sodan jaloista karkotettujen määrä on 583 000-609 000.

Olipa tarkka luku lähempänä 600 000 tai 700 000 ja riippumatta siitä, miten hyvin määritelmä ”pakolainen” näitä ihmisiä kuvaa, ei heidän kokemustaan ja sodan mukanaan tuomaa kodin menettämisen traumaa pidä vähätellä. Finnwatchin antama luku 800 000 on kuitenkin suurella varmuudella yläkanttiin arvioitu.

Mutta ei sovi myöskään vähätellä tai – kuten melko yleisesti tapahtuu – unohtaa niiden varovaisesti arvioituna yli 700 000-800 000 juutalaispakolaisen kokemusta, jotka heihin kohdistuvien väkivaltaisten vainojen johdosta joutuivat noina vuosina arabimaissa pakenemaan kodeistaan Pohjois-Afrikassa ja muualta Lähi-idässä. Arabipakolaiset joutuivat jättämään kotinsa arabien aloittaman sodan seurauksena. Juutalaiset ajettiin arabimaissa väkivaltaisesti kodeistaan koston juutalaisvaltion perustamisesta siksi, että he olivat juutalaisia.

Benny Morris kirjoittaa, että Irakin pääministeri ”oli varoittanut brittiläisiä diplomaatteja, että mikäli Yhdistyneet Kansakunnat päättää ratkaista Palestiinan ongelman tavalla, joka ei ’tyydytä’ arabeja, tullaan ’kaikkiin juutalaisiin arabimaissa kohdistamaan ankaria toimenpiteitä’. Muutama viikko myöhemmin Egyptin delegaation

johtaja YK:ssa, **Muhammad Hussein Heikal**, ilmoitti 'juutalaisvaltion perustamisen vaarantavan miljoonan juutalaisen hengen muslimimaissa'."

Siinä missä Israelissa elää tätä nykyä yli miljoona arabia, ainoastaan muutamia tuhansia juutalaisia elää arabimaissa, joissa heitä ennen vuotta 1948 oli ainakin miljoona.

Johdantoluvun ongelma on tämä: Vaikka alun ilmeisenä tarkoituksena on valaista nykytilanteeseen johtanutta kehitystä sen historiallisessa viitekehyksessä, näyttyy raportin sivuilla parjattu miehitys kuitenkin juuri historian taustaa vasten yllättäen kummallisen historiattomana. Esimerkiksi sivulla 6 siirtyy raportti 800 000 pakolaisesta kerrottuaan välittömästi uuteen kappaleeseen ja tietää kertoa, että *"vuoden 1967 kuuden päivän sodasta lähtien Israel on kansainvälisen oikeuden vastaisesti miehittänyt merkittävää osaa palestiinalaisalueista"*.

Palestiinalaisetko vain heräsivät eräänä aamuna kesäkuussa 1967 ja huomasivat Israelin ottaneen haltuunsa Länsirannan? Raportti hyppää helpohkonoloisesti eteenpäin lähes kaksikymmentä vuotta, vuodesta 1948 vuoteen 1967. Teksti ei lainkaan mainitse, että vuosina 1948–1967 Jordania miehitti Länsirantaa ja Egypti Gazaan.

Vai pelkäävätkö raportin laatijat, että lukija alkaisi kysellä vaikkapa sitä, miksi Jordania ja Egypti eivät perustaneet miehittämillään alueille palestiinalisvaltiota? Tai miksi palestiinalaiset eivät sellaista vaatineet, ennen kuin nuo alueet tulivat Israelin hallintaan puolustussodassa 1967? Tai miksi Jordaniaa ja Egyptiä, jotka vastoin YK:n aluejakopäätöstä valtasivat alueet, joille heillä ei pitänyt jakopäätöksen mukaan olla mitään asiaa, ei noina vuosina syytetty "palestiinalaisalueiden" miehittämisestä "kansainvälisen oikeuden vastaisesti"?

Päätökstien ulkopuolella, sivun 7 laidassa olevassa konfliktin historian kronologiassa, esitetään vuoden 1967 kohdalla, että Israel valtasi ”Egyptiltä Siinain ja Gazan, Jordaniaalta Länsirannan sekä Itä-Jerusalem ja Syyrialta Golanin”. Tämä on sinänsä hiukan hämmäntävä, vaikkakin totuudenmukainen toteamus, sillä kronologiassa jätetään jostakin syystä mainitsematta Egyptin ja Jordanian vallanneen mainitut alueet vuonna 1948. Vuoden 1948 kohdalla kronologiassa todetaan vain, kuinka sodan päättyessä ”Israelin valtion alue laajentuu”.

Tällainen valikoivuus on johdonmukaista selvitystyön tarkoituksellisuuden kerronnan valossa, jossa Israel esitetään laajentumis-haluisena miehittäjänä. Ehkäpä siksi selventävää toteamusta Egyptin ja Jordanian vastaavasta ”laajentumisesta” vuonna 1948 ei kronologiasta löydy. Viimeksi mainittu tyhjensi ”laajentumisensa” yhteydessä Itä-Jerusalem (Vanha kaupunki) kaikista juutalaisista ja huolehti myös siitä, että juutalaisilla ei lähes kahteenkymmeneen vuoteen ollut pääsyä Jerusalemin pyhille paikoille, vaikka aseleposopimus tällaista pääsyä Jordaniaalta edellyttikin.

Johdantotekstin tarjoama kuva tilanteesta on tiivistettynä tämä: Israelin julistautuminen itsenäiseksi johti sotaan, jonka päättyessä Israel oli laajentunut ja jonka seurauksena 800 000 palestiinalaista joutui pois kodeistaan. Vuonna 1967 Israel laajensi aluettaan jälleen palestiinalaisten kustannuksella päästäkseen käsiksi alueen niukoihin luonnonvaroihin, erityisesti veteen. Israelin ekspansionismi jatkuu siirtokuntien jatkuvasti kasvaessa.

Finnwatchin selvitystyön historiallisessa osuudessa ainoa tapahtumiin syy-seuraus -suhteessa vaikuttava toimija vaikuttaa olevan Israel, joka yksin näyttäytyy vastuullisena palestiinalaisten ongelmiin, ilman että heillä itsellään olisi tapahtumien suhteen minkäänlaista

historiallista osavastuuta tai vaikutusmahdollisuutta. On kuitenkin syytä muistaa tämä: Jos arabit olisivat hyväksyneet vuonna 1947 YK:n jakopäätöksen sen sijaan, että aloittivat hävityssodan, palestiinalaisilla olisi ollut Israelin rinnalla oma itsenäinen valtio jo yli 60 vuotta. Myöskään sodan aiheuttamaa pakolaisongelmaa ei olisi syntynyt. Lähi-itä olisi tänään hyvin toisenlainen.

2 SIIRTOKUNNATKO RAUHANPYRKIMYSTEN ESTE?

Kirkon Ulkomaanavun tilaaman selvitystyön ja kampanjan pääpöytäkirjassa keskeinen väittäminen ja oletus Israelin siirtokunnista rauhanpyrkimysten esteenä. KUA uskoo siten olevansa rauhan asiassa vaatimalla siirtokuntatuotteiden alkuperämerkintöjä. EAPPI-koordinaattori (Ecumenical Accompaniment Programme in Palestine and Israel) **Pauliina Liukkosen** esipuheessa todetaan:

”Itä-Jerusalemmissä ja Länsirannalla sijaitsevat siirtokunnat antavat Israelille motiivin kontrolloida palestiinalaisalueiden tulevaisuutta. Ne mitätöivät rauhanpyrkimykset ja estävät mahdollisen palestiinalaisvaltion itsemääräämisoikeuden.” (s. 4)

Johdantoluvussa todetaan:

”Siirtokuntien kasvu on yksi keskeinen syy palestiinalaishallinnon vetäytymiseen rauhanneuvotteluista.” (s. 7)

Liukkosen väite vastaa varsin yleistä käsitystä ja mielikuvaa. Euroopan Unioni, YK, Yhdysvallat, palestiinalaisista puhumattaakaan, ovat toistuvasti ilmaisseet kantanaan, että siirtokuntien rakentaminen haittaa rauhanpyrkimyksiä.

Finnwatchin raportissa todetaan ohimennen, että ”siirtokuntien varsinainen rakennettu alue vastaa vain paria prosenttia koko Länsirannan pinta-alasta” (s. 12). Tämä tieto on oikeansuuntainen. Siirtokuntien kasvusta puhuttaessa on samalla syytä muistaa, että Olmertin ja Netanjahun pääministerikausilla siirtokuntien kasvu on tapahtunut niiden sisällä uusien asuntojen rakentamisen muodossa – siirtokunnat ovat kasvaneet ylöspäin, eivät ulospäin. Onkin erikoinen ajatus, että noin 2 % kiistanalaista Länsirannan aluetta ja siellä tapahtuva asuntojen rakentaminen juutalaisille kykenisi mitätöimään todelliset rauhanpyrkimykset ollen jonkinlaisena esteenä palestiinalaisten itsemääräämisoikeudelle.

Liukkosen väite onkin tosiasioiden valossa helposti vääräksi osoitettavissa. Eräät kaikkein merkittävimmät edistysaskeleet rauhanprosessissa ovat tapahtuneet Israelin rakennustoiminnan jatkuessa samaan aikaan keskeytymättä.

Madridin sopimus, Oslo I ja Oslo II -sopimukset, Hebronin protokolla, Wye River Memorandum, Camp Davidin ja Taban neuvottelut, Annapolisin konferenssi ja Tiekartta (Road Map) ovat syntyneet ilman, että siirtokunnat olisivat olleet esteenä. Marraskuusta 2007 vuoden 2008 loppuun Ehud Olmert ja Mahmud Abbas neuvottelivat keskenään 288 kertaa ja samaan aikaan Itä-Jerusalemossa juutalaisnaapurustossa ja Länsirannan siirtokunnissa rakennettiin aktiivisesti uusia asuntoja. Kaikkina edellä mainittuina vuosina siirtokuntakysymys ei ”mitätöinyt” rauhanpyrkimyksiä, joissa päinvastoin menttiin palestiinalaisten ja Israelin kannalta eteenpäin aimo askelin, eikä palestiinalaishallinto vetäytynyt rauhanneuvotteluista.

Stephen Rosen toteaa valaisevasti artikkelissaan *Israeli Settlements, American Pressure and Peace* kirjoittaessaan:

”Arafat istui neuvottelupöytään Rabinin kanssa, vaikka Israelin rakennustoiminta Jerusalemissa jatkui taukoamatta. Syyskuun 13. päivänä 1993 allekirjoitettiin Oslon sopimus. Allekirjoittajien joukossa sama Mahmud Abbas, joka tänään kieltäytyy neuvotteluista. Vuotta myöhemmin sai Rabin, joka rakensi juutalaisille asuntoja Itä-Jerusalemiin, Nobelin rauhanpalkinnon.

Kaiken kaikkiaan Rabinin hallitus vei päätökseen 30 000 asuntoyksikön rakentamisen Länsirannalla, Gazassa ja Jerusalemissa hänen murhaansa edeltäneiden neljän vuoden aikana. Edes 9. päivänä tammikuuta 1995 ilmoitettu suunnitelma rakentaa 15 000 uutta asuntoa Itä-Jerusalemiin vuoden 1967 rajojen toiselle puolelle (erityisesti Pisgat Ze’ev, Neve Yaakov, Gilo ja Har Homa) ei estänyt neuvottelemasta Oslo II -sopimusta 28.9.1995.”²

Puolustusministeri **Ehud Barak** totesi vuonna 2010 antamassaan haastattelussa (Charlie Rose, 23.3.2010), että rakennustoiminta oli hänen pääministerikaudellaan neljä kertaa kiivaampaa, jolloin hän ja Arafat neuvottelivat Camp Davidissa ja tulivat lähelle ratkaisua. Olmertin ja Abbasin aikana rakennustoiminta oli kaksi kertaa nykyistä kiivaampaa.³

Siirtokunnissa tapahtuva asuntojen rakentaminen ei milloinkaan ole ollut rauhanpyrkimysten todellinen este. Eikä rakennustoiminnan pysäyttäminenkään ole näyttänyt edistävän palestiinalaisten pyrkimystä rauhaan. Vuonna 2011 Länsirannalla tapahtuva rakentamistoiminta pysäytettiin Netanjahun hallituksen toimesta kymmeneksi kuukaudeksi. Päätös ei koskenut Itä-Jerusalemiä. Yhtä kaikki, se oli kuitenkin ennenkokematon hyväntahdon ele rauhanneuvotteluiden uudelleen käynnistämiseksi ja palestiinalaisapuolen saamiseksi neuvottelupöytään. Palestiinalaisten johtajat kieltäytyivät kuitenkin ehdottomasti kaikista neuvotteluista. Yhdeksän

kuukauden kuluttua Abbas saatiin vastentahtoisesti hetkeksi neuvottelupöytään. Sen ääreen istuuduttuaan hän ilmoitti ensi töikseen kävelevänsä ulos, mikäli rakennustoiminta jatkuisi Netanjahun asettaman kymmenen kuukauden umpeuduttua.

Realistisesti historian valossa tarkasteltuna ovat siirtokunnat tietysti kiistaa aiheuttava kysymys osapuolten välillä. Oslon sopimuksen mukaan tämä kiista on kuitenkin määrä ratkaista ns. ”final status”-neuvotteluissa. Vasta viime vuosina on palestiinalaisjohto tehnyt siirtokuntatoiminnasta syyn kieltäytyä yhteisistä neuvotteluista. Rauhanpyrkimysten suurimpana esteenä voidaankin siten pitää palestiinalaisjohtajien tämänhetkistä kieltäytymistä rauhanneuvotteluista Israelin nykyhallituksen kanssa.

Väite siirtokunnista rauhanpyrkimysten esteenä on rauhanneuvotteluiden historian valossa kestävä. Siirtokunnista on tullut rauhanpyrkimysten este vasta viime vuosina, kun palestiinalaisjohtajat ovat asettaneet rauhanneuvottelujen jatkamisen ehdoksi siirtokuntatoiminnan täydellisen pysäyttämisen.

Väite ei kestä laajempaakaan historiallista tarkastelua. Ennen vuotta 1967 Länsiranta oli Jordanian ja Gaza Egyptin laittomasti miehittämä, eikä noilla alueilla ollut lainkaan Israelin siirtokuntia. PLO (Palestiinan vapautusjärjestö) perustettiin vuonna 1964, mutta ei suinkaan palestiinalaisvaltion perustamiseksi Jordanian ja Egyptin miehittämille alueille, vaan sotimaan Israelia vastaan. Jos Liukkosen väite pitäisi paikkansa, alueella olisi pitänyt vallita rauha, koska siirtokuntia ei ollut. Näin ei kuitenkaan ollut. Rauha ei ole ollut kiinni siirtokunnista, vaan muista tekijöistä.

3 SIIRTOKUNNAT KANSAINVÄLISEN OIKEUDEN JA OSLON SOPIMUSTEN VALOSSA

Finnwatchin raportti toistaa itsestäänselvyytenä pidettyä ajatusta Israelin siirtokunnista kansainvälisen oikeuden vastaisina. Niiden sanotaan rikkovan ”neljättä Geneven sopimusta, joka kieltää miehittävän valtion omien kansalaisten siirtämisen miehittävälle alueelle” (s. 12). Tämä vastaa muun muassa EU:n ja YK:n kantaa.

Mutta sanoa, että Israelin siirtokunnat ovat Geneven sopimuksen valossa laittomia, ei itsessään ole kansainvälistä oikeutta. Pikemminkin se on *tulkinta* siitä, kuinka kansainvälistä oikeutta tulisi soveltaa kyseiseen tilanteeseen. Toisenlaistakin tulkintaa asiantuntijoiden piiristä löytyy.

Viitteenä annettu Geneven sopimuksen artiklan 49 viimeisessä kappaleessa (6) todetaan: ”Valtaajavalta ei saa valtaamalleen alueelle karkoittaa tai siirtää osaa omasta siviiliväestöstään.” Kuitenkin samaisen artiklan ensimmäisessä kappaleen valossa (1) on ilmeistä, että artiklan tarkoituksena on kieltää *väkisin* tapahtuvat väestön pakko-siirrot ja karkottamiset. Geneven sopimuksen tarkoitus näiltä osin oli estää toisen maailmansodan kaltaiset tragediat, jolloin kymmeniä miljoonia ihmisiä siirrettiin väkivalloin alueelta toiselle. Tämä tulkinta artiklasta 49 vastaa myös kansainvälisen Punaisen Ristin (ICRC) Geneven neljänteen sopimukseen liittyvää virallista kommentaaria (1958).

Alan Baker viittaa suurlähettiläs ja lakimies **Morris Abramiin**, joka toimi Nürnbergissä Yhdysvaltojen edustajana ja osallistui sittemmin kyseisen Geneven sopimuksen laatimiseen. Abramian mukaan Geneven sopimusta ”ei laadittu sellaisia tilanteita varten, kuten Israelin siirtokunnat miehityillä alueilla, vaan pikemminkin ajatellen suurien ihmismäärien pakkosiirtoja, karkottamista ja uudelleenasettamista”.

Siirtokuntien perustaminen ei ole seurausta siitä, että Israelin valtio olisi ”karkottanut” tai pakolla siirtänyt väestöä kiistanalaisille Länsirannan alueille. Päinvastoin, kuten kansainvälisen oikeuden asiantuntija tri **Cynthia Day Wallace** toteaa kirjasessaan *Foundations of the International Legal Rights of the Jewish People and the State of Israel*:

”Palestiinan mandaattiin sisältyvän kansainvälisen oikeuden mukaan juutalaisten sallittiin ja heitä jopa rohkaistiin muuttamaan kaikkialle Palestiinan alueelle; heitä ei karkotettu tai pakolla siirretty. Niinpä Itä-Jerusalem, Juudean ja Samarian siirtokuntien kutsuminen ’laittomiksi’ ei ole asianmukainen sovellus neljänestä Geneven sopimuksesta.”

Edesmennyt professori **Julius Stone**, jota pidettiin yhtenä 1900-luvun johtavana kansainvälisen oikeuden asiantuntijana, on myös osoittanut, miten absurdiin tilanteeseen ajaututaan väittämällä siirtokuntia laittomiksi Geneven sopimuksen 49 artiklan perusteella:

”Meidän olisi todettava, että artiklan 49(6) vaikutus olisi pakottaa Israelin valtio huolehtimaan (tarpeen vaatiessa väkisin) siitä, että näiden alueiden, huolimatta niiden vuosituhantisesta yhteydestä juutalaiseen elämään, tulisi ikuisesti olla *judenrein* [puhdas juutalaisista]. Ajautuisimme ironiasta absurdiin tilanteeseen väittäessämme, että artikla 49(6), jonka tarkoitus oli estää natsityyppisen kansanmurhan toistuminen puhdistamalla natsien metropolit juutalaisista, on nyt tullut merkitsemään sitä, että...

Länsirannasta... on tehtävä *judenrein* ja että se on pidettävä sellaisena vaikka siten, että Israelin valtio käyttää voimakeinoja omia asukkaitaan kohtaan. Maalaisjärki sekä asianmukainen historiallinen ja funktionaalinen asiayhteys sulkevat pois tällaisen artikla 49(6):n tyrannimaisen tulkinnan”.⁴

Mutta juuri tällainen ”tyrannimainen tulkinta” vaikuttaa olevan palestiinalaisten ajatuksissa. PLO:n Washingtonin-lähettiläs **Maen Rashid Erekat** ja Abbas itse ovat lausunnoissaan todenneet, että tulevaisuuden Palestiinan valtioon ei saa jäädä yhden yhtäkään juutalaista/israelilaista.⁵

Usein kuulee virheellisesti vedottavan kuuden päivän sodan jälkeen syntyneeseen YK:n päätöslauselmaan numero 242, ikään kuin se edellyttäisi Israelin vetäytymistä kaikilta kuuden päivän sodassa miehityiltä alueilta. Näin ymmärrettynä miehitys, samoin kuin siirtokunnat, tulkitaan kansainvälisesti laittomiksi.

Tällainen tulkinta on kuitenkin ongelmallinen, kun tarkastellaan tarkemmin päätöslauselman syntyhistoriaa ja sanamuotoa.

Päätöslauselmassa osapuolia vaaditaan lopettamaan kaikki viholisuudet. Sitten todetaan: ”(i) *Withdrawal of Israel armed forces from territories occupied in the recent conflict.*” Tekstiä lukiessa voi huomata, että sen virallisessa englanninkielisessä versiossa ei löydy sanaa ”kaikki” tai edes määräävää ”the” artikkelia. Tämä ei ole sattumaa.

Esimerkiksi **Arthur J. Goldberg**, joka oli Yhdysvaltojen edustajana laatimassa päätöslauselmaa 242, on todennut:

”Vaatiiko YK:n turvaneuvoston yksimielisesti hyväksymä päätöslauselma 242 Israelin asevoimien vetäytymistä kaikilta sen 1967 sodassa miehittämiltä alueilta? Vastaus on: Ei. Päätöslauselmasta puuttuvat määräävä artikkeli [’the’] sekä sana ’kaikki’. Päätöslauselma 242 edellyttää Israelin asevoimien vetäytymistä vuoden 1967 konfliktissa miehityiltä alueilta määrittelemättä

tarkemmin vetäytymisen laajuutta. Siten päätöslauselma ei käske eikä estä täydellistä vetäytymistä.”

Täsmälleen samoilla linjoilla on **Eugene V. Rostow**, Yalen yliopiston oikeusopin professori, joka hänkin oli mukana päätöslauselman laatimisessa. Viitaten päätöslauselmasta pois jätettyjen englannin kielen määrävän artikkelin sekä kaikki-sanan merkitykseen Rostow toteaa: ”*Toistuvat yritykset muokata tätä lausetta [kappaleessa I (i)] turvallisuusneuvostossa sijoittamalla sana 'the' epäonnistuivat. Siksi ei ole juridisesti mahdollista väittää, että lauseke edellyttää tulitaukopäätöslauselman pohjalta Israelin vetäytymistä kaikilta nyt miehitettyiltä alueilta aselepolinjoille.*” Täysin samoilla linjoilla oli Ison-Britannian tuolloinen YK-edustaja ja yksi päätöslauselma 242:n pääarkkitehdeistä **lordi Caradon**, samoin kuin päätöslauselman valmisteluihin osallistunut Ison-Britannian ulkoministeri **George A. Brown**.⁶

Päätöslauselma 242 ei siten vaadi Israelin vetäytymistä kaikilta 1967 puolustussodassa vallatuilta alueilta. Sellainen tulkinta on virheellinen päätöslauselman tekstin ja sen syntyhistorian valossa. Päätöslauselma edellyttää osapuolten välillä neuvotellun rauhan myötä tapahtuvaa vetäytymistä ”turvallisille ja tunnustetuille rajoille”. Sotaa edeltävä aselepolinja ei ollut sen enempää tunnustettu kansainvälinen raja kuin turvallinenkaan.

Tämä merkitsee muun muassa sitä, että Israelin miehitys ei ole laitton päätöslauselma 242:n valossa, vaan sen mukaan Israelilla on oikeus pitää hallussaan Jordaniaalta puolustussodassa miehittämiään alueita siihen saakka, kunnes neuvotteluratkaisun kautta löydetään kansainvälisesti tunnustetuista ja turvallisista rajoista yhteisymmärrys, jonka puitteissa voidaan solmia rauha. Sen jälkeen Israelin on – päätöslauselman valossa – vetäydyttävä näin syntyneiden rajojen puitteissa. Kaikki palestiinalaisten ja Israelin väliset aiemmat

sopimukset ja rauhanneuvottelut ovat lähtökohtaisesti perustuneet päätöslauselman tähän tulkintaan.

Palestiinalaisosapuolen yritys tulkita päätöslauselman edellyttävän ensin vetäytymistä kaikilta 1967 sodassa Jordanialta miehityiltä alueilta ja sitten neuvottelua rauhasta, kääntää koko päätöslauselman päällelleen.

Siirtokuntien asemaan vaikuttaa myös palestiinalaisten ja Israelin välinen Oslon sopimus. Alan Baker huomauttaa, että siirtokunnat sijaitsevat Oslo II:n (1995) mukaisella C-alueella, palestiinalaiskylien ja asutuskeskusten ulkopuolella, jonne Israel Oslon sopimuksen mukaisesti vetäytyi. Oslo II -sopimuksen perusteella palestiinalaisten väliaikaishallinto vastaa itsenäisesti A-alueen siviili- ja turvallisuushallinnosta sekä B-alueen siviilihallinnosta. B-alueen turvallisuusasiat hoidetaan yhteistyössä Israelin viranomaisten kanssa. Palestiinalaisväestöstä 95 % asuu A-alueella palestiinalaishallinnon välittömän hallinnon alaisuudessa.

Palestiinalaisten asutuskeskusten ulkopuolelle jäävä C-alue, joka otto-omniajoista lähtien on ollut ns. valtion maata ja jossa siirtokunnat sijaitsevat, määriteltiin Oslon sopimuksessa alueeksi, joka on toistaiseksi Israelin kaikinpuolisen hallinnon alaisuudessa ja jonka kaavoituksesta Israel on vastuussa. Palestiinalaisilla ei sopimuksen mukaan ole oikeutta rakentaa noille alueille ja siten pyrkiä muuttamaan alueen statusta. Esimerkiksi kansainvälistä huomiota saanut Israelin kaavoittama Jerusalemin ja Ma'ale Adumimin yhdistävä "E1"-alue on tällaista C-aluetta.

Israelin ulkoministeriön entinen lainopillinen neuvonantaja sekä entinen Israelin Kanadan-suurlähettiläs Alan Baker kirjoittaaakin:

“[Oslon sopimuksessa], jossa viitataan kunkin osapuolen oikeuksiin ja velvollisuuksiin sen toimivaltaan kuuluvalla alueella siihen saakka, kunnes

pysyvän statuksen neuvottelutulos on saavutettu, ei ole mitään säännöksiä, jotka rajoittaisivat kummankaan osapuolen toimesta tapahtuvaa suunnittelua, kaavoitusta tai rakennustoimintaa kaupungeissa, siirtokunnissa ja kylissä, tai edellyttäisi sellaisen rakentamisen pysäyttämistä. Liiteasiakirjan III, artikla 27 (Civil Affairs Annex), vuoden 1995 sopimuksessa asettaa yhdessä sovitut ehdot suunnitelmille ja kaavoitukselle sekä rakennusoikeuksille alueilla, asettamatta minkäänlaisia rajoituksia kummallekaan osapuolelle rakentaa toimivaltaansa kuuluvalla alueella.

Sopimus toi tullessaan sen keskeisen juridisen ja poliittisen muutoksen, että osapuolet sopivat yhdessä jakavansa Länsirannan toimivalta-alueet A, B (palestiinalaisten toimivalta) ja C (Israelin toimivalta) alueisiin pysyvän statuksen neuvottelutuloksiin saakka.” (Baker: *Israel’s Rights Regarding Territories and the Settlements in the Eyes of the International Community*; kirjassa *Israel’s Rights as a Nation-State In International Diplomacy*, JCPA, 2011.)⁷

Oslon sopimus, joka loi Länsirannalle tämän väliaikaisen aluehallintojaon, on PLO:n virallisesti allekirjoittama ja YK:n tunnustama. Sellainen solmittiin, koska alueella ei historiallisesti ollut palestiinalaista valtioentiteettiä. Oslon sopimuksen säädöksistä johtuen Israelin toimivalta-alueeseen kuuluvaa C-aluetta ”ei millään poliittisella manipuloinnilla tai lainopillisella akrobatialla voida pitää ’miehitettynä alueena’ eikä Israelia sen vuoksi voida kutsua ’miehittäjävallaksi’. Israelin läsnäolo tuolla Länsirannan [C] alueella tapahtuu PLO:n palestiinalaisjohtajien suostumuksella”, Baker kirjoittaa. Hän jatkaa: ”Samasta syystä on C-alueella sijaitsevien Israelin siirtokuntien laillinen asema erottamaton osa Oslon sopimuksen pohjalta syntynyttä *lex specialis*-hallintojärjestelyä, jota palestiinalaiset eivät voi ohittaa väittämällä Israelin rikkovan vuoden 1949 Geneven neljättä sopimusta.”⁸

Israelin ja palestiinalaishallinnon välillä on siten yhteisesti sovittu, että siirtokuntakysymys ratkaistaan osapuolten välisten neuvot-

teluiden loppuvaiheessa, jolloin tarkoitus on sopia aluetta koskevista pysyvistä ratkaisuista. Bakerin mukaan palestiinalaiset ovat sopimusosapuolena hyväksyneet sen tosiasian ja sitoutuneet siihen, että heillä ei ole toimivaltaa muuttaa C-alueen asemaa, siirtokunnat mukaan lukien, kunnes lopullisissa neuvotteluissa on päästy yhteisymmärrykseen pysyvään asemaan liittyvistä kysymyksistä.

Niinpä siirtokuntien lopullinen kohtalo kuuluu palestiinalaisten ja Israelin välillä solmitun sopimuksen pohjalta neuvottelupöytään. Näiden sopimusten, samoin kuin Geneven sopimuksen väestön pakko-siirtoja koskevan artiklan 49 valossa C-alueella sijaitsevien siirtokuntien asemaa ei voida pitää laittomana kansainvälisen oikeuden mukaan. Tätä tosiasiaa ei muuta se, että palestiinalaiset toivovat saavansa myös valtaosan C-alueesta osaksi mahdollista tulevaa valtiotaan.

Palestiinalaisten yksityisesti omistamille maa-alueille tapahtuva rakentaminen olisi Israelin omienkin lakien mukaan laitonta. Siirtokuntien laillisesta asemasta puhuttaessa on kuitenkin huomioitava, että ne on yleisesti ottaen rakennettu C-alueella sijaitseville ns. valtion maille, jotka siirtyivät ensimmäisen maailmansodan jälkeen juutalaisen kansankodin perustamista varten ottomaaneilta brittiläisen mandaatin alaisuuteen. Ei siis palestiinalaisten yksityisesti omistamille maille.

Koska lisäksi Länsirannalla ei koskaan ole ollut Palestiinan valtiota poliittisena entiteettinä, ei siirtokuntia tämänkään vuoksi voida yleisesti ottaen pitää ”palestiinalaisten maille” rakennettuina, ikään kuin ne olisi rakennettu kansainvälisesti tunnustetun, olemassa olleen vieraan valtion omistuksessa olleelle alueelle. Tässä merkityksessä on siis harhaanjohtavaa sanoa siirtokuntien olevan ”palestiinalaisalueille” rakennettuja.

Finnwatchin mukaan ”siirtokuntien alueella olevien maiden omistukseen liittyy kuitenkin paljon epäselvyyksiä” (s. 10). Tässä yhteydessä

viitataan alaviitteessä muun muassa israelilaisen siirtokuntavastaisen Peace Now -järjestön vuonna 2006 julkaisemaan selvitykseen, jonka perusteella ”lähes 40 prosenttia siirtokuntien alueilla olevista maista on palestiinalaisten yksityisomistuksessa”. Tämä on ensilukemalta hätkähdyttävä tieto. Mutta tuohon ensivaikutelmaan se sitten jääkin.

Peace Now -järjestön 2006 julkaiseman selvitystyön lukuihin sisältyy vakavia puutteita ja asiavirheitä, kuten vuonna 1989 perustettu Lähi-itä -uutisointia yhdysvaltalaismedioissa seuraava ja analysoiva arvovaltainen kansalaisjärjestö, CAMERA (Committee for Accuracy in Middle East Reporting in America), on osoittanut. Finnwatchin selvitystyön alaviitteessä mainitussa Peace Now -järjestön raportissa todetaan muun muassa myös, että 86,4 % Ma’ale Adumimin alueesta on rakennettu palestiinalaisten yksityisomistuksessa olevalle maalle. CAMERA sen sijaan pystyi osoittamaan, että tämä väite on väärässä 15 900-prosenttisesti! Tällaista virhettä voidaan jo hyvällä syyllä pitää kolossaalisena. Vain 0,54 prosenttia Ma’ale Adumimin alueesta sijaitsee maa-alueella, jota palestiinalaiset väittävät yksityisesti omistetuksi.

Finnwatchin selvitystyössä esiintyvä väite 40 prosentista juontaa juurensa tähän samaiseen virheelliseen raporttiin. CAMERA-järjestön selvityksen mukaan Peace Now on tulkinnut virheellisesti ottomaanien valtakunnan aikaisen emiirin vuokramaan palestiinalaisten yksityisomaisuudeksi väittäessään, että 40 prosenttia siirtokuntien alueilla olevista maista on yksityisomistuksessa. Sen sijaan kyse on maasta, joka ottomaanien valtakaudella on ollut hallitsijan, emiirin, omistuksessa (ns. *miri*-maata). Tätä maata on ollut mahdollista rekisteröidä ja vuokrata tietyn ehdoin yksityisen maanviljelijän käyttöön. Käyttöoikeus on riippunut muun muassa siitä, että maata viljellään. Viljelysoikeudet kuitenkin menetetään, mikäli maa on ollut hyödyntämättä tai muita ehtoja on rikottu.

Maa on koko ajan säilynyt ns. valtion maana emiirin omistuksessa. Siitä ei ole missään vaiheessa tullut viljelijän yksityisomaisuutta. Joissakin tapauksissa on mahdollista löytää ottomaanien aikaisia vanhoja rekisteröintiasiakirjoja, joissa on mainittu jopa satoja vuosia sitten käyttöoikeuden saaneiden nimiä, vaikka varsinainen käyttöoikeus maahan on rauennut aikoja sitten.⁹

Finnwatchin selvitystyön väite on siten yhtä virheellinen kuin lähteenä käytetyn Peace Now -järjestön epäluotettavan selvitystyön väite. CAMERA-järjestön mukaan Peace Now ei ymmärrä riittävästi kiistanalaisten alueiden maaomistuksen arvioimisen kannalta olennaista lainsäädäntöä, joka on perua ottomaanien valtakaudelta, ja siksi se väittää virheellisesti yksityismaaksi jotakin, mikä ei koskaan sellaista ole ollut. On valitettavaa, että nämä virheelliset tiedot ovat nyt löytäneet tiensä myös suomenkieliseen Finnwatchin raporttiin johtamaan lukijoita harhaan.

CAMERA on haastanut Peace Now -järjestöä kysymyksellä ja johtopäätöksellä, joka sopii hyvin esittää myös Finnwatchin selvitystyön osalta:

”Alkuperäisessä raportissaan [2006] Peace Now syytti Israelia ’tuhan-sien palestiinalaisten perusihmisoikeuksien riistämisestä’. Me kysyimme heiltä silloin, ja toistamme tuon kysymyksen jälleen: Jos he väittävät maan olevan ’palestiinalaisten yksityistä maata’ kertokoot he omistajien nimet. Ketkä henkilöt omistivat tämän maan, mitkä olivat heidän nimensä, mitkä olivat maapalstojen rajat ja missä ovat omistusasiakirjat? Jos he eivät kykene vastaamaan tällaisiin ilmeisiin peruskysymyksiin, ovat heidän alkuperäiset ja tuoreimmat väitteensä täysin edesvastuuttomia.”

Finnwatchin selvityksen sivulla 12 huomautetaan vielä:

”Vaikka siirtokuntien varsinainen rakennettu alue vastaa paria prosenttia koko Länsirannan pinta-alasta, siirtokuntien ympäriltä varatut suoja-alueet nostavat pinta-alan 10 prosenttiin. Näiden alueiden lisäksi siirtokunnat ovat ottaneet oman paikallishallintonsa piiriin 43 prosenttia Länsirannasta. Kaikkiaan siirtokunnat kontrolloivat jopa puolta Länsirannan maa-alueesta.”

Nämä tiedot perustuvat alaviitteissä mainittuihin UNOCHA:n yhteenvedoon sekä Amerikan Peace Now -järjestön johtajan, **Lara Friedmanin** *Huffington Post* -lehdelle kirjoittamaan artikkeliin. Jälkimmäisen pohjalta arvelin kirjani ensimmäisessä printti- ja on-line versiossa Finnwatchin raportissa numeroiden kenties epähuomiossa vaihtaneen paikkaa (43/34). Finnwatchin mainitsema luku kuitenkin löytyy minulta epähuomiossa tuossa yhteydessä tarkastamatta jääneestä UNOCHA:n yhteenvedosta.

Kun otetaan huomioon, että siirtokunnat sijaitsevat Oslon sopimuksen mukaisella Israelin hallintopiiriin kuuluvalla C-alueella, joka kattaa noin 60 prosenttia Länsirannasta, on vaikea nähdä selvitystyössä esitettyjä lukuja tavattoman merkityksellisinä tai hätkähdyttävinä ”paljastuksina”. Muistettakoon lisäksi, että noin 95 prosenttia palestiinalaisväestöstä asuu väestökeskuksissa palestiinalaisten kontrolloimalla itsehallintoalueella (A ja B), joka kattaa 40 prosenttia Länsirannasta.

4 PUOLITOTUUKSIA TURVA-AIDASTA JA "TERRORISMISTA"

Finwatchin raportin sivulla 10 kerrotaan:

"Palestiinalaisten toisen kansannousun aikana Israel aloitti niin kutsutun turva-aidan rakentamisen. Israelin mukaan valtavan muurin tarkoituksena on torjua "palestiinalaisterroristien" iskut juutalaissiirtokuntia ja Israelin puolella sijaitsevia kaupunkeja vastaan. Kokonaispituudeltaan noin 708 kilometriä pitkä muuri ei noudata vuoden 1949 sodassa saavutettua aselepolinjaa vaan ulottuu myös vuoden 1967 sodassa miehityille alueille."

On ihmeteltävää, kenties kyseenalaistakin, että raportissa puhutaan palestiinalaisterroristeista lainausmerkeissä. Miksi ihmeessä? Ovatko kirjoittajat sitä mieltä, että turva-aidan rakentamisella ei olisi todellista syy-yhteyttä palestiinalaisterrorismin torjumisen kanssa? Miksi selvitystyössä näin vähätellään palestiinalaisterroristien itsemurhaiskuja israelilaisiviilejä kohtaan? Onko palestiinalaisten äärijärjestöjen siviileihin kohdistama silmitön väkivalta jotakin muuta kuin terrorismia? Pitävätkö kirjoittajat siviileihin kohdistuvaa terrorismia oikeutettuna ja ymmärrettävänä "vastarintana"? Millä perustellaan lainausmerkkien käyttö puhuttaessa palestiinalaisterroristeista? Ovatko laatijat näin ollen sitä mieltä,

että israelilaisten kokemusperäinen pelko terrori-iskuista busseihin, kahviloihin, diskoihin, ravintoloihin pääsiäisaterioille ym. olisi aiheeton? Lainausmerkkien käyttö herättää monta kysymysmerkkiä.

Turva-aita on tekstin mukaan vain ”niin kutsuttu” turva-aita. Sitten lukijaa valistetaan, että se onkin 708 kilometriä pitkä ”valtava muuri”. Toisaalla sen sanotaan olevan ”yli 700 kilometriä pitkä ’turvamuuri’” (s. 17), joka erottaa Israelin ja Länsirannan. Tämä johtaa lukijoita harhaan, kuten jokainen alueella käynyt tietää.

Ensinnäkin, vain noin viisi prosenttia aidasta muodostuu korkeasta raskarakenteisesta betoniseinämästä, jota tosiasiallisesti voidaan kutsua muuriksi. Pääosin kyse ei siis ole ”muurista” sanan missään merkityksessä, vaan elektronisesti valvotusta aidasta. Toisekseen, lukijalle ei kerrota, että 708 kilometriä on turva-aidan *suunniteltu* kokonaispituus. Raportin laatijat olisivat halutessaan helposti voineet tarkistaa esimerkiksi palestiinalaisten ihmisoikeuksia miehityksillä alueilla valvovan israelilaisen ihmisoikeusjärjestö B’Tselemin internet-sivuilta tiedon, jonka mukaan vuonna 2012 aidasta oli valmiina 62 % eli 437,5 kilometriä. Rakenteilla on 58 kilometriä ja loput 212 kilometriä odottaa rakentamislupaa tai on suunnitteluvaiheessa.

B’Tselem-järjestö tuomitsee turva-aidan rakentamisen Vihreän linjan sisäpuolelle, ja tulkitsee sen yritykseksi laajentaa Israelin aluetta palestiinalaisalueiden kustannuksella. Joka tapauksessa, toisin kuin Finnwatchin raportti antaa ymmärtää, Israelia ja Länsirantaa ei erota yli 700 kilometriä pitkä ”muuri”. Pääasiassa ei ole kyse muurista ja aidastakin on toistaiseksi valmiina ainoastaan runsaat 437 kilometriä.

Jerusalem ja Beetlehem välinen betoniseinä ja sen tarkastuspisteet massiivisine vartiotorneineen ovat huomiota herättävän suuria. Kenties juuri siksi tämä alue on kaikkien läntisten lehtikuvaajien mielikohde. Kyse on alueesta, joka toisen kansannousun aikana oli eräiden kaikkein verisimpien palestiinalaisväkivaltaisuuksien

näyttämönä. Gilon kohdalta muuria on sittemmin hiukan jopa purettu turvallisuustilanteen parantumisen myötä.

Myöhemmin sivulla 10 esitetään erikoinen väite, jonka mukaan Israelin rakentama turva-aita ”ei ole onnistunut Israelin määrittelemässä tavoitteessa lisätä alueen turvallisuutta...”. Tämä tuntuu täysin käsittämättömältä ja mielikuvitukselliselta tekstiltä! Kirjoittajilla lienee tämän perusteella aivan oma käsityksensä siitä, minkä Israel on määritellyt tavoitteekseen.

Tosiasiat osoittavat kuitenkin vastaansanomattomasti, että turva-aidan rakentaminen on merkittäväällä tavalla onnistunut edesauttamaan Israelin siviiliväestöön kohdistuvien terrori-iskujen pysäyttämisessä, joissa sitä ennen oli saanut surmansa lähes tuhat israelilaissiviiliä. Sivuttamalla ja vähättelemällä aidan rakentamiseen johtaneita turvallisuusnäkökohtia (kuin myös puhumalla terrorismista lainausmerkeissä) selvityksen tekijät tietien tahtoen vääristelevät aidan rakentamiseen johtaneita tosiasiallisia syitä.

Samasta syystä tässä yhteydessä usein viitatus YK:n alaisen kansainvälisen rikostuomioistuimen (International Court of Justice) neuvoa-antavaa, turva-aidan tuomitsevaa päätöstä on myös kritisoitu. Se ei huomioi konfliktin laajempaa asiayhteyttä, vaan sivuuttaa palestiinalaisterrorismin ja kiistää Israelilta oikeuden itsepuolustukseen – jopa väkivallattomaan sellaiseen, jollaisesta terrorismin vastainen turvaeste on ilmeinen esimerkki.

Harvemmin kerrotaan, että ICJ:n neuvoa-antava päätös sai aikanaan osakseen ankaraa kritiikkiä eräiden käsittelyssä mukana olleiden tuomareiden taholta. Yhdysvaltojen edustaja, tuomari **Thomas Burgenthal**, oli ainoa, joka äänesti päätöstä vastaan. Hänen mielestään ICJ ei missään vaiheessa vakavasti pohtinut palestiinalaisterrorismin merkitystä päätöstä tehdessään.

Kuitenkin myös Ison-Britannian, Alankomaiden ja Japanin edustajat ilmaisivat voimakkaan varauksensa päätöksen suhteen. Ison-Britannian edustaja **Carolyn Higgins** yhtyi omassa mielipiteessään Burgenthalin kommentteihin ja lisäsi, että ICJ:n tapa käsitellä Lähi-idän konfliktia ”ei ollut tasapuolinen eikä tyydyttävä”. Higgins piti aivan käsittämättömänä muun muassa sitä oikeusistuimen näkemystä, että Israel menettäisi oikeuden puolustaa valtiollisen alueensa siviiliväestöä, jos uhka tulee miehitetyltä alueelta.¹⁰

Israelin oma korkein oikeus, jota arvostetaan myös kansainvälisesti sen erittäin itsenäisen ja poliittisesti riippumattoman aseman vuoksi, on hyväksynyt turva-aidan rakentamisen sillä edellytyksellä, että sitä ei rakenneta pysyväksi poliittiseksi rajaksi (mikä seikka kuuluu rauhanneuvotteluiden piiriin erikseen ratkaistavana kysymyksenä) ja lisäksi reitin on perustuttava turvallisuusnäkökohtiin.¹¹ Israelin puolustusvoimat (IDF) onkin aika ajoin joutunut muuttamaan aidan reittiä tai suunniteltua reittiä Israelin korkeimman oikeuden vaatimuksesta.

Palestiinalaisviljelijät voivat myös vaatia ja saada oikeusteitse korvauksia menetystä sadosta tai aitareitin tieltä toisaalle siirretyistä oliivipuista. Maanomistajille tarjotaan vuokraa, mikäli aita kulkee heidän maillaan, ja satomenetyksistä voi saada korvauksia. Jos omistaja ei ole tyytyväinen aidan reittiin tai siitä maksettavaan korvaukseen, voi hän viedä ko. reitin korkeimman oikeuden ratkaistavaksi.

Näin ollen turva-aita, vaikka se nykyisellään kulkee paikoin Vihreän linjan sisälläkin, ei siis muodosta valtionrajaa, eikä sen tehtävä ole muuttaa ”faktoja maan pinnalla”, vaan pysäyttää terroristit. Siinä tehtävässä se on todistetusti toiminut tehokkaasti.

Arvostettu historioitsija **Martin Gilbert** palauttaa mieliin turvaaidan rakentamiseen johtaneita vaiheita kirjoittaessaan erittäin laajassa historiateoksessaan näin:

”Neljän vuoden aikana, syyskuusta 2000 syyskuuhun 2004, yli tuhat israelilaista oli saanut surmansa, ja kaksinkertainen määrä oli vakavasti haavoittunut. Samaisen neljän vuoden aikana oli saanut surmansa 2736 palestiinalaista. Palestiinalaisten kuolonuhreihin lukeutui 466 Hamasin jäsentä, 408 Fatahin sotilasryhmän ja Tanzim-organisaation jäsentä, ja 334 palestiinalaishallinnon poliisijoukkoihin kuuluvaa Force 14 -ryhmän jäsentä. Nämä 1208 palestiinalaista olivat saaneet surmansa toteuttaessaan tai suunnitellessaan terroritekoja. Loput 1528 surmansa saanutta palestiinalaista olivat sivullisia... Useimmat itsemurhapommittajat ja tappajat olivat tulleet Länsirannalta...

Syyskuusta 2000 siihen saakka, kunnes muurin pohjoisin sekä Jerusalemin sektorin kattava osa valmistuivat, 431 israelilaista oli saanut surmansa 137 itsemurhapommi-iskussa. Heistä sata pelkästään maaliskuussa 2002. Muurin rakentamisen myötä itsemurhaiskujen määrä vähentyi dramaattisesti. Muurin pohjoisosan valmistuttua yhtään ainuttakaan terroristihyökkäystä ei koettu sen alueen ylitse. Joulukuuhun 2004 mennessä Länsirannalta lähtöisin olevien itsemurhaiskujen määrä oli pudonnut 84 prosenttia vajaan kahdessa vuodessa.” (Martin Gilbert: *ISRAEL – A HISTORY*, Black Swan, London 2008, ss. 630-631).

Väkivallattomana puolustuksellisenä toimenpiteenä turva-aita merkitsee terrorisminvastaisten turvallisuusnäkökohtien vaikeaa tasapainottamista niistä palestiinalaisväestölle aiheutuvien haittojen kanssa. Nämä ratkaisut eivät aina ole ongelmattomia, saati että ne olisivat asiallisen kritiikin yläpuolella. Silti turva-aidan rakentamisen todellisia syitä ja sen vaikutusta terrorismin vähentymiseen ei ole asianmukaista vähätellä tai jopa vääristellä, kuten Finnwatchin raportissa nyt kyseenalaisella tavalla tehdään. Ilman Arafatin toisen intifadan aikana aloittamaa silmittömän väkivaltaista terroristisotaa turva-aitaa tuskin olisi tarvittu.

Finnwatchin selvitystyössä siis vähätellään palestiinalaisterrorin merkitystä turvaesteen rakentamisen syynä. Sen sijaan selvitystyö pyrkinee esittämään turvaesteen tavoitteena olleen siirtokuntalaisten ja palestiinalaisten välisten väkivaltaisuuksien vähentämisen (s. 10). Koska ko. väkivaltaisuuDET näyttävät viime vuosina lisääntyneen, turva-aidan väitetään epäonnistuneen tehtävässään. Tämä tulkinta on kuitenkin väärä. Turva-aidan alkuperäinen syy oli toisen kansannousun myötä alkanut palestiinalaisterrorismi. Sen torjumisessa – yhdessä muiden turvallisuutta edistävien toimenpiteiden lisäksi – turva-aita on osoittautunut toimivaksi ja tehokkaaksi ratkaisuksi, kuten kirjoituksessani on edellä todettu.

Finnwatchin selvitystyö esittää sivulla 11 YK:n Humanitaarisen avun koordinaation toimiston (UN/OCHA) grafiikan, jossa viitataan siirtokuntalaisten hyökkäyksiin palestiinalaisia kohtaan. Nämä hyökkäykset ovat johtaneet palestiinalaisiin henkilöuhreihin ja omaisuusvahinkoihin vuosina 2009–2011. Grafiikan mukaan palestiinalaisuhreihin ja omaisuusvahinkoihin johtaneiden hyökkäysten määrä näyttäisi noiden vuosien aikana nousseen 56:sta 121:een. Siirtokuntalaisten hyökkäykset palestiinalaisia ja heidän omaisuuttaan vastaan (esim. ”hintalappuvandalismi”) ovat tietysti jyrkästi tuomittavia siinä, missä palestiinalaistenkin hyökkäykset siirtokuntalaisia vastaan (esimerkiksi Fogelin perheen vanhempien ja lasten julmat silpomismurhat Itamarissa maaliskuussa 2011).

Epäselväksi kuitenkin jää, mitä ”henkilöuhreilla” Finnwatchin selvityksessä tarkalleen ottaen tarkoitetaan, samoin kuin se mikä osuus on tapauksilla, joissa siirtokuntalaiset ovat laillisesti puolustaneet itseään palestiinalaisten hyökkäyksiltä. Asia ei selviä myöskään YK:n/OCHA:n alkuperäisestä englanninkielisestä grafiikasta, jossa käytetään termiä ”casualties”, joka on yhtä epämääräinen ja viittaa englanninkielessä usein kuolonuhreihin.

UN/OCHAN luvut eivät voi viitata palestiinalaisiin kuolonuhreihin. Todennäköisimmin luku viittaa henkilö- ja omaisuusvahinkoja aiheuttaneiden välikohtausten määrään. CAMERA-järjestö viittaa B'Tselemin keräämiin uhriritietoihin, joiden mukaan siirtokuntalaissiviilien ja palestiinalaisten keskinäisissä yhteenotoissa Länsirannalla on 11 vuoden aikana saanut surmansa vain 46 palestiinalaista. Niistä 23:ssa on kiistatta ollut kyse itsepuolustuksesta. Samaisena 11 vuoden ajanjaksona palestiinalaisten väkivaltaisesti surmaamien siirtokuntalaissiviilien määrä Länsirannalla on kuitenkin moninkertainen. B'Tselem-järjestön mukaan palestiinalaiset ovat 11 vuoden aikana surmanneet Länsirannalla 215 juutalaissiviiliä.¹² Finnwatchin selvitystyön mainitsemana vertailuajankohtana 2009-2011 siirtokuntalaiset ovat surmanneet viisi palestiinalaista ja palestiinalaiset viisitoista siirtokuntalaista.¹³

Tarkoitus ei ole vähätellä väkivaltaisuuksia ja kuolonuhreja kummankaan osapuolen osalta. Tarkoitus on ainoastaan kiinnittää huomiota siihen, että Finnwatchin raportti on tältäkin osin liian yleistävä ja epätäsmällinen ja antaa siten lukijalle yksipuolisen kuvan tilanteesta, joka on paljon moniulotteisempi.

Israelin rakentama toimivaksi osoittautunut turvaeste ei ole ainoa laatuaan maailmassa, vaikka se onkin poliittisista syistä saanut suurinta huomiota osakseen maailmalla. Silti eräät vastaavanlaisia turvaesteitä rakentaneet maat ovat itse osallistuneet Israelin rakentaman turva-aidan kansainväliseen arvosteluun.

Intian ja Pakistanin välisellä kiistanalaisella Jammun ja Kashmirin alueella on Intian rakentama aita. Vuosi valmistumisensa jälkeen se oli onnistunut vähentämään terrori-iskuja Intian puolelle noin puoleen entisestä. Saudi-Arabia on rakentanut Jemenin vastaiselle kiistanalaiselle vyöhykkeelle ”muurin” estääkseen aseiden sala-

kuljetusta ja islamistitaistelijoiden pääsyn alueelleen. Vuonna 1939 Turkki liitti alueeseensa Hatayn maakunnan, jota Syyria pitää edelleen itselleen kuuluvana. Syyrian tukemien kurdikapinallisten 1980- ja 90-luvuilla suorittamien terrori-iskujen johdosta Turkki rakensi kiistellylle alueelle korkean aidan miinakenttineen.

YK:n suosituksesta Nikosia, Kyproksen pääkaupunki, jaettiin aikanaan muurilla (joka nykyään on jo purettu) Turkin ja Kreikan välillä, jotta rauha säilyisi. Iso-Britannia jakoi muurilla Pohjois-Irlannissa Belfastin pitääkseen väkivaltaisuuksien osapuolet erillään. Yhdysvallat on rakentanut Meksikon vastaiselle rajalleen korkean ja paksun ”turvamuurin”, metalliseinämän, estääkseen huumeiden ja aseiden salakuljetusta.¹⁴

5

BDS-LIIKKEEN YHTEYDET PALESTIINALAISIIN ÄÄRIJÄRJESTÖIHIN

Luvussa 3 Finnwatchin selvitystyössä esitellään hiukan kansainvälistä BDS-liikettä (Boycott, Divestment and Sanctions). Kyseinen liike ilmoittaa tavoitteekseen boikotoida Israelia ja saada yritykset vetämään sijoituksensa alueella toimivista yrityksistä, kunnes Israel valtiona ”alkaa kunnioittaa kansainvälistä oikeutta ja tunnustaa palestiinalaisten oikeudet”, mainitaan Finnwatchin raportissa. Tämä antaa kuitenkin tietoisesti kaunisteleavan kuvan siitä, mistä liikkeessä on kyse.

Omilla nettisivuillaan BDS-liike ilmoittaa vastustavansa kaikenlaista Israelin ja palestiinalaisten välisten suhteiden normalisointia kaikilla tasoilla (poliittisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja yliopistollisesti). Tämä tarkoittaa, että käytännössä liike vastustaa kaikkea Israelin kanssa tapahtuvaa yhteistyötä ja pyrkii kehittämään mekanismeja, joilla tällaista suhteiden normalisoinnin vastaista aktiviteettia voitaisiin toteuttaa kansainvälisesti. Eikä tämä kohdistu vain israelilaisiin, vaan myös palestiinalaisiin itseensä.

Esimerkiksi palestiinalaisen liikemiehen **Bashar Masrin** osallistuminen Haifassa ja Jerusalemissa pidettyyn *Israeli High Tech Industry Associationin* (HTIA) vuosikonferenssiin syyskuussa

2012 tuomittiin ”julkeana taloudellisten suhteiden normalisatiiona” ja ”pahimmanlaatuisena hävyttömänä normalisointitekona” (“a shameless act of normalization of the worst type”). Masrin syntilistaan kuului sekin, että hänen osaksi omistamansa yritys Rawabin kaupungissa Ramallahin pohjoispuolella oli 2009 ottanut vastaan puita lahjoituksena juutalaiselta kansallisrahastolta (JNF).

Tällaista BDS-liike pitää taloussuhteiden ”julkeana” ja vastustettavana normalisointiyrityksenä, koska se muistuttaa liikaa Israelin ”taloudellista rauhaa” edistävää politiikkaa Länsirannalla. Se on BDS-liikkeen mukaan tietenkin vain yritys jatkaa miehitystä vastoin palestiinalaisten intressiä. Etenkin, kun se heidän mielestään tapahtuu JNF:n kaltaisen ”sionistientiteetin” kanssa, joka oli etunenässä toteuttamassa Palestiinan ”etnisiä puhdistuksia” ennen vuotta 1948.¹⁵

Liikkeen sivuilla tulee usein vastaan edellä kuvatun kaltaista erittäin vastenmielistä ja todellisuudesta vieraantunutta kielenkäyttöä, jollaista on totuttu kuulemaan enemmänkin Iranin presidentti Ahmadinejadin puheissa: Israelia syytetään toistuvasti milloin ”apartheidista”, milloin ”rasismista”, ”kolonialismista” tai peräti ”etnisistä puhdistuksista”.

Finnwatchin raportissa lukijalle ei kerrota, että kansainvälistä BDS-liikettä koordinoi palestiinalaisten kansallinen BDS-neuvosto (BNC, Palestinian BDS National Council), jonka jäsenlistalta löytyy eräitä varsin kyseenalaisia tahoja. **BNC** perustettiin vuonna 2007 koordinoimaan liikkeen tavoitteiden mukaista maailmanlaajuisia toimintaa. Mutta mitkä tahot tätä toimintaa tarkalleen ottaen koordinoivat?

Liikkeen sivuilta löytyy pitkä lista järjestöjä, uskonnollisia yhteisöjä, ammattiyhdistysliikkeitä ja kansalaisjärjestöjä. Lähempi listaan tutustuminen paljastaa kuitenkin jotakin erityisen huolestuttavaa. Ensimmäisenä mainitaan **Palestiinan Kansallinen ja Islamilaisten Taistelijoiden Neuvosto** (*Council of National and Islamic Forces*

in Palestine). Tämän **Jasser Arafatin** ja **Marwan Barghoutin** perustaman yhteistyöelimen tehtävänä oli koordinoida terroritoimintaa ja itsemurhaiskuja Israelia vastaan toisen kansannousun aikana. Erilaisten maallisten ja uskonnollisten puolueiden ohella siihen kuuluvat etunenässä terroristijärjestöt, kuten **Hamas**, **PFLP** ja **Islamilainen Jihad!**

BNC:n jäsenlistaa lukemalla voi saada sen vaikutelman, että siihen kuuluisi suuri joukko eri alojen palestiinalaisia kansalaisjärjestöjä, ammattiyhdistysliikkeitä ja vastaavia. Listoja lähemmin tutkittaessa on kuitenkin käynyt ilmi, että monet väitetyistä jäsenjärjestöistä eivät näytä olevan todellisia, vaan ovat joissakin tapauksissa jopa Hamasin tai muiden terroristijärjestöjen peiteorganisaatioita! Ylipäätään BDS-liike vaikuttaa olevan tosiasiallisesti muutamien harvojen aktivistien käsissä, jotka koordinoivat toimintaa palestiinalaisten äärijärjestöjen päämääriä myötäillen.

Alan Baker ja **Adam Shay** toteavatkin osuvasti kirjoittaessaan, että BDS-liikkeen tavoite on:

”Manipuloida ihmisiä, jotka yleisesti ottaen eivät tunne Lähi-idän alueen kiistakysymysten monimutkaisia yksityiskohtia sekä historiaa, ja tehdä heistä luontaisesti puolueellisia ja vihamielisiä Israelia kohtaan. Tämä kohdeyleisö voi siten helposti ja vilpittömästi antaa tukensa ja samais-tua mihin tahansa liikkeeseen, joka näennäisesti vastustaa apartheidia, diskriminaatiota, eriarvoisuutta ja kolonialismia. Tämä liike koostuu suhteellisen pienestä määrästä täysiaikaisesti toimivia, hyvillä taloudellisilla voimavaroilla varustettuja Israel-vastaisia aktivisteja...”¹⁶

Finnwatchin selvityksessä todetaan, ettei kansainvälinen BDS-liike ole tavoitteiltaan yhtenäinen. Kirkkojen maailmanneuvosto kannattaa alkuperäisestä Israeliin yleisemmin kohdistuvasta kampanja-

vaatimuksesta poiketen boikotteja lähinnä vain siirtokuntien kanssa yhteistyötä tekeviä yrityksiä kohtaan. Tekstistä on pääteltävissä, että KUA yhtyy tähän Kirkkojen maailmanneuvoston kantaan.

Mutta kuinka tulisi ymmärtää se ilmeinen epäjohtamukaisuus, että selvityksessä ei sanallakaan arvostella 2005 perustetun BDS-liikkeen tavoitteita ”rauhanpyrkimysten esteenä”, toisin kuin raportin ensilehdiltä alkaen juutalaisten koteja Länsirannalla? Vastustaahan BDS-liike aktiivisesti jo pelkkää *taloudellista rauhaa* Israelin kanssa! Miten tällainen – Liukkoson esipuheen sanoja lainatakseni – ei lainkaan ”mitätöi rauhanpyrkimyksiä”, mutta juutalaiset kodit Länsirannalla sen sijaan mitätöisivät?

Selvitystyössä tyydytään sen sijaan ohimenevästi esittelemään BDS-liikettä suomalaisille höynäytettäville aktivisteille kaunistelussa muodossa liikkeenä, jonka päämäärät esitellään houkuttelevasti vedoten epämääräisesti ”kansainväliseen oikeuteen” ja ”palestiinalaisten oikeuteen”.

Väärinkäsitysten välttämiseksi totean, että en väitä KUA:n omaavan mitään yhteyksiä BDS-liikkeen kansallisessa koordinaatioelimessä (BNC) vaikuttavien palestiinalaisten äärijärjestöjen kanssa. Koska raportti kuitenkin pyrkii antamaan itsestään kuvan lähteenä, jonka eettinen tarkastelu toimintasuosituksineen perustuu luotettavaan ja totuudenmukaisiin arvioihin tilanteesta, on paikallaan huomauttaa, että asiantuntijalähteinä käytetyt BDS-liike, Electronic Intifada ja PSC, johon tuonnempana viitataan, *eivät ole* objektiivisia asiantuntijalähteitä, vaan radikaaleja palestiinalaisia anti-israel-propagandasivustoja.

Finnwatchin tukeutuminen näiden sivustojen aineistoon osoittaa selvitystyön laatijoilta huonoa lähdekritiikkiä ja asiantuntemattomuutta. Tämä kostautuu myös karkeina asiavirheinä, kuten tuonnempana tulemme huomaamaan.

6

TARKOITUSHAKUISTA RAPORTOINTIA RAITIOTIEHANKKEESTA

Kappaleessa 5.4.1 paheksutaan sitä, että Israelin siirtokunnissa toimivan ranskalaisen Veolia-yhtiön linja-autoja käytetään myös Suomen julkisessa liikenteessä. Yhtiön sanotaan joutuneen ”kansainvälisen arvostelun kohteeksi osallistuttuaan kiistanalaiseen Light Rail -raitiotiehankeeseen, joka yhdistää Itä-Jerusalemilaittomat siirtokunnat Länsi-Jeruseleemiin ja palvelee käytännössä vain siirtokuntien asukkaita” (s. 34). Mainittakoon tässä yhteydessä, että Itä-Jerusalem ei Israelin tulkinnan mukaan ole mikään ”siirtokunta”, vaan osa Israelin suvereenin valtion jakamatonta pääkaupunkia.

Tekstistä voi saada sen vaikutelman, että Israel on rakentanut raitioliikennettä lähinnä palvelemaan siirtokuntalaisia – siis juutalaisia, ei palestiinalaisia. Heti perään lukijaa ohjataan raportissa siirtymään taaksepäin kappaleeseen 5.1.3, jossa raitiotiehankeesta on kerrottu lisää. Tosiaan. Muistan, että siitä jotakin mainittiin, joten käänän lehtiä palauttaakseni mieleen, mitä raitiotiehankeesta on aiemmin kirjoitettu. Sivulla 28 vastaan tulee moitetta siitä, että arvostelijoiden mukaan raitiotiehanke ”sitoo Israelin laittomat siirtokunnat entistä tiiviimmin Israelin hallintaan ja on jälleen yksi este rauhalle”. Julkisen liikenteen parantaminen on ”rauhan este”? Niin, senhän sanottiin si-

tovan siirtokunnat tiiviimmin Israelin hallintaan ja (kappaleen 5.4.1 mukaan) palvelevan ”käytännössä vain siirtokuntien asukkaita”.

Tämä käsitys ei kuitenkaan ole täysin totta edes Finnwatchin raportin mukaan. Moitittuaan kappaleessa 5.1.3 raitiotiehanke rauhan esteeksi raportti toteaa heti perään: ”Monet raitiotien reitin alueella asuvat *palestiinalaiset boikotoivat hanketta, eivätkä matkusta alueella liikennöivillä junilla*!” [kursivointi minun]. Raitiotiehanke siis palvelee ”käytännössä siirtokuntien asukkaita”, koska monet palestiinalaiset kieltäytyvät itse matkustamasta sillä. Ei siis siksi, että se olisi rakennettu palvelemaan ainoastaan siirtokuntien asukkaita (s. 34).

Lähteeksi raportin väitteelle on linkitetty *Aamulehden* nettijuttu (7.11.2011), joka kuvailee, kuinka julkista liikennettä parantava raitiotiehanke on kiistanalainen. Sen sijaan jutussa ei sanallakaan viitata siihen, että se olisi rakennettu vain siirtokuntien asukkaille. Lähteeksi sille, että alueen palestiinalaiset boikotoivat hanketta eivätkä matkusta kyseisillä raitiotievaunuilla, on merkitty BBC:n Matthew Tellerin nettiartikkeli. Siinä kerrotaan muun muassa, että useimmat alueen palestiinalaiset kieltäytyvät käyttämästä raitiotietä protestina miehitykselle.

Tellerin artikkelin pääpaino on kuitenkin siinä, että raitiotiehanke tuo molempia osapuolia yhteen. ”Jerusalemmissä asuvilla arabeilla ei ole asianmukaista julkista liikennettä – he ansaitsevat sen”, kommentoi juutalainen kauppias Uri raitiotien merkitystä Itä-Jerusalemiin arabeille BBC:n artikkelissa. Teller kuvailee myös raitiovaunussa yhdessä matkustavia ääriortodoksijuutalaisia, keskiluokkaisia palestiinalaisia ja turisteja. BBC:n jutun mukaan se siis palvelee myös palestiinalaisia, ei vain siirtokunnissa asuvia juutalaisia.

Finnwatchin raportti ei toki lausu, että palestiinalaiset eivät *s a i s i* käytä kiisteltyä raitiotietä. Mutta tieto siitä, miksi raitiotie palvelee, kuten raportissa ilmaistaan, ”käytännössä vain siirtokuntien asukkaita”

– kun monet palestiinalaiset eivät itse halua sitä käyttää, vaikka saisivatkin – on sijoitettu eri puolille raporttia niin, että lukijalle jää helposti ainakin sivulta 34 vaikutelma siitä, että he eivät lainkaan saisi käyttää ko. raitiotietä.

Finnwatchin selvitystyön mukaan ”monet” Itä-Jerusalemien palestiinalaisista boikotoivat hanketta poliittisista syistä. Mutta kuinka monet? Lähes 14 kilometriä pitkän raitiotiereitin varrella on 23 pysäkkiä, joista seitsemän sijaitsee Itä-Jerusalemien arabinaapurustossa. Pelkästään selvitystyötä lukemalla voisi kuvitella reitin asukkaiden varsin yleisesti olevan raitiotiehanketta vastaan. Veolia-yhtiön omilla, raitiotiehankkeesta kertovilla sivuilla kerrotaan kuitenkin kahdesta yhtiön tilaamasta riippumattomasta mielipidemittauksesta (2007 ja 2009), joiden perusteella 69 % arabiasukkaista reitin varrella aikoi käyttää raitioliikennettä sen valmistuttua. Valtaosa (62 %) aikoi suositella sillä matkustamista myös perheenjäsenilleen. Loputkaan eivät välttämättä vastusta raitiotiehanketta, sillä he käyttävät muuta tarpeisiin sopivaa julkista liikennettä.

”Tulokset osoittavat selvästi, että JLRT-[raitiotie]järjestelmän osakseen saama kritiikki ei heijastele paikallisten [arabi]asukkaiden mielipidettä, joka valtaosaltaan on myötämielinen tätä uutta joukkoliikennejärjestelmää kohtaan ... [he] sanoivat haluavansa käyttää JLRT-järjestelmää säännöllisesti, koska se heidän mielestään lyhentää matka-aikaa ja yksinkertaistaa heidän päivittäistä elämäänsä sekä rohkaisee heidän asuttamiaan kyliä avautumaan ja kehittymään taloudellisesti”, todetaan Veolia-yhtiön raitiotiehankkeesta kertovilla nettisivuilla.

Veolian mukaan raitiotiehanke on tarkoitettu helpottamaan nimenomaan kaikkien Jerusalemissa asuvien, myös palestiinalaisten, elämää.¹⁷

Hankkeen vastustajat eivät siis etupäässä ole sen palveluista nauttivia paikallisia arabiasukkaita. Kenellä voi olla intressi vahingoittaa hanketta, jota valtaosa sen piirissä asuvista palestiinalaisistakin pitää itselleen hyvänä ja hyödyllisenä? Jerusalemin raitiotiehanke eteni normaalisti siihen saakka, kunnes vuonna 2007 ranskalainen aktivistijärjestö *Association France Palestine Solidarity* (AFPS) ryhtyi osana BDS-kampanjaa oikeusteitse vaatimaan hankkeen pysäyttämistä. Ranskalaisjärjestö kehitti jopa uuden ja luovan tulkinnan Geneven sopimuksen artiklasta 49, jonka mukaan miehittäjä ei saa ”siirtää” asukkaitaan miehitykselle alueille. Koska raitiotie nimenomaan ”siirtää”, siis kuljettaa asukkaita Itä- ja Länsi-Jerusalemin välillä, AFPS väitti raitiotiehankeen rikkovan kansainvälistä oikeutta.

Tämä oli tietysti täysin absurdi tulkinta väestön pakkosiiroja koskevasta Geneven sopimuksen artiklasta. Ei ihme, että AFPS hävisi oikeudessa kaksi kertaa. ”Veolia Transport ei millään tavalla riko kansainvälistä lakia osallistumalla JLRT-projektiin”, todetaan oikeuden päätöksessä. Hankkeen kriitikot, joihin Finnwatchin selvitystyössä viitataan, ovat tältä osin siis kritiikissään väärässä menen tullen.

Pelkästään Finnwatchin selvitystyötä lukemalla saa raitiotiehankeesta sen käsityksen, että siinä on yksi esimerkki palestiinalaisia eriarvoisesti kohtelevasta ilkeästä ”miehityspolitiikasta”. Tosiasiat puhuvat tällaista tulkintaa vastaan. Pikemminkin se paljastuu lähemmässä tarkastelussa esimerkiksi siitä, että BDS-liike on ideologisista syistä valmis vahingoittamaan jopa palestiinalaisten omia intressejä ja toimimaan heidän toiveitaan vastaan asiassa, jonka valtaosa väestöstä kokee hyvänä ja hyödyllisenä.

Raitiotiehanke parantaa Itä-Jerusalemin palestiinalaisasukkaiden joukkoliikennettä, nopeuttaa heidän työmatkojaan, parantaa heidän

elinolosuhteitaan, kehittää yhteiskuntaa ja auttaa kahta vaikean konfliktin runtelemaa yhteisöä jossakin määrin kokemaan, millaista on elää normaalia elämää toinen toisensa kanssa. BDS-liike näkee tässä kaikessa kuitenkin periaatteessa vastustettavan asian, koska kaikki, mikä lähentää palestiinalaisia ja israelilaisia toisiinsa, haiskahtaa vastustettavalta ”normalisoinnilta”. Tuntuukin käsittämättömältä, että Finnwatchin selvitystyö esittelee molempien kansanryhmien elämää helpottavan julkisen liikenteen kehittämisen ”rauhan esteenä” sen sijaan, että sellaisena nähtäisiin hanketta ideologisista syistä vastustava BDS-kampanja.

Vaikka KUA julkisuudessa vakuuttaa, ettei se itse kannata Israelin valtion boikotoimista, johdattaa raitiotiehankkeeseen liittyvä lähdeviittaus sivulla 28 jälleen lukijansa radikaalille palestiinalais-sivustolle, jossa tällaisia eroja ei tunneta. Sivun 28 toteamusta raitiotiehankkeesta ”rauhan esteenä” tuetaan näet viittauksella radikaalin *Palestine Solidarity Campaign* -järjestön (PSC) kampanjasivustolle *Boycott Israeli Goods* (boikotoi israelilaisia tuotteita).

PSC:n mukaan koko nykyinen Israel Välimereltä Jordan-virtaan saakka on ”miehitettyä” aluetta ja siksi PSC vastustaa ns. kahden valtion mallia ja kannattaa yhden valtion ratkaisua, kuten järjestön logokin osoittaa. PSC:n boikottivaatimukset kohdistuvat tästä agendasta käsin kaikkeen yhteistyöhön ja toimintaan Israelin kanssa niin kulttuurin, urheilun kuin taloudenkin saralla. Siksi termi ”radikaali” ei liene tässä yhteydessä liioiteltu tai perusteeton.¹⁸

Raitiotiehankkeesta lyhyesti kertoviin riveihin puuttumisella näin laajasti tässä yhteydessä on lähinnä tarkoitus kiinnittää huomiota selvitystyön ilmeiseen tarkoitushakuisuuteen. Samoin kuin siihen, miten selvitystyö toimii sellaisten tahojen mielipiteiden

kritiikittömänä kanavana, joilla on radikaali poliittinen Israelin vastainen agenda. Nämä tahot eivät rajoita omia vaatimuksiaan ainoastaan siirtokuntatuotteiden alkuperän merkitsemiseen, vaan pyrkivät Israelin valtion ja sen tuotteiden boikotoimiseen ja vastustavat *kaikenlaista* suhteiden normalisointia kahden kansanryhmän välillä.

Toiseksi, on hämmentävää ja ongelmallista, että selvitystyössä ei esiinny minkäänlaisia varauksia tai kritiikkiä näiden lähteiden osalta. Lukijalle ei sanallakaan kerrota lähteinä käytettyjen yksipuolisten aktivistisivustojen Israelin vastaisesta radikaalista luonteesta, jolloin lukija saisi mahdollisuuden suhtautua selvitystyön taustana käytetyn aineiston näkökulmaan tasapuolisemmin ja kriittisemmin.

KUA:n ja Finnwatchin arvovaltaan sinisilmäisesti luottava lukija ei tiedosta lainkaan, kuinka yksipuolisiin lähteisiin raportin näkökulmat paikoin perustuvat. Asioista perillä oleva ja vastaavanlaisissa selvityksissä lähdekritiikkiin tottunut lukija joutuukin muutamaankin otteeseen hämmennyksiin tällaisen kritiikittömyyden äärellä. Käteen jäävä lopputulos on siksi kiusallisen yksipuolista luettavaa.

Ehkä tällainen tarkoitushakuisuus ei mene tietoisien harhaanjohtamisen piikkiin, mutta saa miettimään, missä määrin lopputulos heijastaa laatijoidensa omaa yksipuolisesti väritynyttä poliittista aktivismia ja siitä nousevaa pyrkimystä asioiden näyttämiseen mahdollisimman epäsuotuisassa valossa Israelin kannalta. Raportin kerronnan alta nousee lähemmässä tarkastelussa esiin radikaali ja yksipuolinen lähdeaineisto. Sellaiseen tukeutumisen syö Finnwatchin selvitystyön ”eettisen tarkastelun” uskottavuutta.

6 VALE, EMÄVALE, FINNWATCH?

Luvussa 6 (s. 36) Finnwatchin raportissa selvitetään siirtokuntien maataloutta ja niissä tapahtuvaa hedelmien, vihannesten, yrttien ja muiden ruokatuotteiden tuotantoa. Hedelmien viljely on raportin mukaan siirtokuntien pääasiallinen tulonlähde ja raportin mukaan on täysin mahdollista, että siirtokunnissa tuotettuja hedelmiä ja kasviksia löytyy myös Suomessa myytävistä tuotteista.

Tässä yhteydessä siirtokunnissa tapahtuva maanviljelys problematisoidaan liittämällä siirtokuntatoiminta poliittisesti vaikeaan ja muutenkin monimutkaiseen kysymykseen alueen vesivarojen käytöstä:

”Hedelmien kasvatusta siirtokunnissa liittyy merkittävässä määrin palestiinalaisalueen ongelmiin vedensaannissa. Israelin vesivarojen hallinta Israelissa ja miehitettyillä alueilla jättää monet palestiinalaiskylät ilman elämiseen riittävää vedensaantia. OECD:n mukaan israelilaisviljelijät käyttävät vuosittain yhteensä 1127 miljoonaa kuutiometriä vettä, kun taas palestiinalaishallinnolle annetaan käyttöön vain 60 miljoonaa kuutiometriä vettä.”

Koska selvityksen luvussa 6 puhutaan johdonmukaisesti siirtokuntien maataloudesta ja sen aiheuttamista ongelmista palestiinalaisten vedensaannille, on vaikea välttyä vaikutelmalta, että israelilaisviljelijöiden vedenkulutuksesta kertova 1127 miljoonaa kuutiometriä (Mm³)

kuvastaa sellaisenaan siirtokuntalaisten maanviljelyyn käyttämää vedenmäärää. Kun tätä verrataan lisäksi palestiinalaisille ”annettavaan” määrän (”vain” 60 Mm³) kertomatta tarkemmin, että kyse ei ole kaikesta palestiinalaisten käytössä olevasta vedestä, vaan ainoastaan Oslon sopimuksen mukaan palestiinalaisille Israelin omista vesivaroista siirrettävästä vedestä, syntyy harhaanjohtava käsitys tosiasiallisesta tilanteesta, kuten seuraavassa tulemme huomaamaan.

Selvitystyö ei anna lainkaan suoraa viitettä tekstissä mainittuun OECD:n lähteeseen. Annettujen tietojen tarkistaminen on siksi työlästä. Asiantuntevalta vaikuttava arvovaltainen viittaus OECD:n tietoihin löytyy vasta todellisen salapoliisityön jälkeen vain, jos lukija malttaa huolella käydä läpi selvityksen alaviitteissä tässä yhteydessä mainitut neljä nettilähdettä. Kolmessa niistä (Russel Tribunal, Amnesty International, Corporate Watch) ei ole lainkaan viittausta OECD:hen. Yhden alaviitteessä mainitun nettartikkelin *alaviitteestä* löytyvät lopulta vedenkulutukseen liittyvät luvut. Kyseessä on – kuinka ollakaan – jälleen BDS-liikkeen artikkeli, jonka alaviitteestä Finnwatchin teksti siis on kopioitu sellaisenaan ensimmäistä virkettä lukuun ottamatta. Tieto on täten kaiettava alaviitteen alaviitteen takaa.

Löydettyäni lopulta BDS-liikkeen sivuilla mainitun OECD:n raportin (*OECD Review of agricultural policies: Israel, 2010*) alkoi asioiden todellinen laita paljastua. Finnwatchin selvitystyön laatijat eivät ilmeisesti ole vaivautuneet tarkistamaan OECD:n tietoja ja toistavat siksi kriitikittä virheellistä ja epäasianmukaista tietoa.

Mainitusta OECD:n raportista löytyy mielenkiintoisia huomioita liittyen Israelin vedenkäyttöön yleisesti. ”Israelia on kohdannut tällä hetkellä pahin vesikriisi valtion 60 vuoden historian aikana”, raportissa todetaan. Asukasta kohti lasketun vedenkulutuksen

perusteella Israel on ”yksi maailman ankarimmin vedenpuutteesta kärsivistä maista”.

Väestönkasvusta huolimatta Israel on OECD:n mukaan kuitenkin onnistunut merkittävällä ja vastuullisella tavalla *pienentämään* väkilukuun suhteutettua kokonaisvedenkulutusta tehostamalla muun muassa jäteveden kierrätystä, kehittämällä innovatiivisia, vettä säästäviä tietokoneistettuja pisarakastelujärjestelmiä ja hyödyntämällä suolasta puhdistettua meri- ja murtovettä. Israel kierrättää yli 70 % syntyvästä jätevedestä, mikä OECD:n mukaan on maailman korkeinta tasoa. Vastaava luku on Yhdysvalloissa viisi prosenttia.

Nämä ovat tärkeitä tasapainottavia huomioita. Finnwatchin selvitystyössä kuvaillaan Lähi-idän vesikysymystä ikään kuin se olisi vain palestiinalaisia koskettava – ja tietysti yksin Israelin ”kontrollin” aiheuttama – ongelma. Selvitystyöstä saa sen vaikutelman, että Israel – mahdollisesti silkkää poliittista ilkeyttään – pihtailee palestiinalaisten vedensaantia samalla, kun sillä itsellään on vettä käytettävissä mielin määrin, vaikka tosiasiallisesti Israel joutuu säännöstelemään myös omaa vedenkäyttöään.

BDS-liikkeen sivustolta Finnwatchin selvitykseen kopioitu maininta vedenkulutuksesta perustuu kyseisestä OECD:n raportista sivulla 155 löytyvään taulukkoon (3.1). Siitä käy välittömästi ilmi, että selvityksessä mainittu 1127 Mm³ ei suinkaan kerro *siirtokuntalaisten* hedelmien kasvatukseen käyttämästä vedenmäärästä sinänsä, vaan *koko* Israelin valtion maanviljelyksen ja maatalouden kokonaisvedenkulutuksesta!

On kenties mahdollista ajatella, että siteeraamani kappaleen ohimenevä maininta Israelin vesivarojen hallinnasta ”Israelissa JA miehitettyillä alueilla” on tarkoitettu viittaukseksi koko Israelin

maatalouden – eikä vain siirtokuntien – vedenkulutukseen. Mutta näin hyväntahtoinen lukutapa tuntuu väkinäiseltä ja keinotekoiselta luvun 6 asiayhteydessä, jossa muilta osin käsitellään yksin siirtokunnissa tapahtuvan toiminnan merkitystä palestiinalaisten veden- saannille. Muutenkin selvitystyössä pyritään eettisesti problematisoimaan siirtokuntien eikä koko Israelin valtion olemassaolo.

Vaikka väkinäisempi lukutapa omaksuttaisiinkin, on annettu vesimäärä vertailukohtana siitä huolimatta ilmeisen virheellinen. OECD:n raportti näet paljastaa muutakin olennaista, minkä Finnwatchin selvitystyö jättää kertomatta.

Yli puolet (53 %) koko Israelin maatalouden kokonaisvedenkulutuksesta, johon selvitystyössä viitataan, koostuu aiemmin mainitusta *käsitellystä ja kierrätetystä jätevedestä* sekä *suolasta puhdistetusta* meri- ja murtovedestä. Miten tämä käsitelty vesi millään olennaisella tavalla liittyisi ”palestiinalaisalueen ongelmiin veden- saannissa”? Onko selvityksen laatijoilla käsitys, että israelilaisten kierrättämä jätevesi tai Välimeren suolasta puhdistettu merivesi kuuluisi palestiinalaisille ja olisi heiltä riistettyä vettä?

Kuitenkin Israelin ja palestiinalaisten vesikysymyksen kannalta on olennaista keskustella ainoastaan yhteisesti käytettävissä olevista uusiutuvista luonnonvesivarannoista, joiden käyttö muodostaa OECD:n mukaan kuitenkin vain alle puolet (47 %) Israelin koko maatalouden vedenkulutuksesta. Niinpä Finnwatchin mainitsema 1127 Mm³ on jo lähtökohtaisesti väärä vertailukohta. Se on väärä pelkästään siksi, että siinä on sama vesi jäteveden osalta laskettu mukaan kahteen kertaan.

Sekä OECD:n että muista asiantuntijälähteistä löytyvien tietojen perusteella Israelin kannalta elintärkeitä ja palestiinalaisten kanssa yhteisesti käytössä olevat uusiutuvat luonnonvesivarat

Länsirannan osalta koostuvat läntisen ja pohjoisen vuoristoalueen pohjavesialtaista. Itäisen vuoristorinteen pohjavesiallas on jätetty Oslon sopimuksen perusteella palestiinalaisten käyttöön. He ovat tähän mennessä kuitenkin jättäneet nämä vesivarat hyödyntämättä, vaikka voisivat siten merkittäväällä tavalla parantaa vesitilannettaan.

Se, että sadepilvet kerääntyvät Länsirannan vuoriston ylle ja sadevesi valuu maantieteellisten korkeuserojen vuoksi luonnollisesti läntisen ja pohjoisen vuorenrinteiden maaperän alla valtaosaltaan Israelin valtioalueen puolella sijaitseviin pohjavesialtaiden kerääntymis- ja ulostuloalueille ja vesilähteisiin, ei tarkoita, että Israelin puolelle valunut vesi olisi palestiinalaisilta riistettyä. Se olisi sama kuin sanoa Egyptille elintärkeän Niilin suiston veden olevan ugandalaisilta riistettyä, koska Niilin alkulähde on Victoria-järvessä ja virtaa sieltä käsin Ugandan valtioalueen kautta Egyptiin. Tai jos sanoisimme, että Syyrian ja Irakin vesi on Turkilta riistettyä, koska Eufratvirran merkittävät alkulähteet ovat Turkin itäosien yläkööalueilla.

Israelin valtioalueella ulostulevien pohjavesialtaiden vesivarantojen hyödyntäminen tapahtuu kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Lisäksi Israel noudattaa Länsirannan osalta näiden vesivarojen hyödyntämisestä palestiinalaisten kanssa solmittua Oslon sopimusta (artikla 40). Sen mukaisesti Israel muun muassa siirtää oman valtioalueensa puolelta omista vesivaroistaan tietyn määrän palestiinalaisten kotitalouksien kasvaviin tarpeisiin. Tähän viittaa Finnwatchin selvitystyössään mainittu palestiinalaisille ”annettava” 60 Mm³ vettä, joka sellaisenaan ylittää nykyisellään reilusti Oslon sopimuksen vaatimukset (28,6 Mm³/v).

OECD:n raportin taulukosta samoin ilmenee, että Israel antaa omista vesivaroistaan myös Jordanielle vuosittain 55 Mm³ vettä. Tämä perustuu maiden välillä vuonna 1994 solmittuun rauhansopimukseen. Tämä ei suinkaan tarkoita, että tämä olisi kaikki se

vesi, mitä Jordanialla on käytössään. Samoin palestiinalaiset poraavat lisäksi itse muuta vettä myös Länsirannan pohjavesialtaista kotitalouksien ja maataloutensa käyttöön, joten Finnwatchin mainitsema luku ei suinkaan merkitse, että palestiinalaisilla olisi käytössään ainoastaan mainittu 60 Mm^3 Israelin antamaa vettä.

Kun Finnwatchin selvitystyössä luvussa 6 korostetaan nimenomaan siirtokuntalaisten hedelmäntuotantoa palestiinalaisten vedensaannin keskeisenä ongelmanaiheuttajana, on perusteltua kysyä, paljonko juuri siirtokuntalaiset sitten tosiasiallisesti käyttävät vettä luonnonvesivaroista? Vastaus on: noin 44 Mm^3 vuodessa. Tämä tieto löytyy muun muassa palestiinalaishallinnon omasta raportista ja perustuu Maailmanpankin arvioon vuodelta 2009! (*The Economic Costs of the Israeli occupation for the Occupied Palestinian territory*; Ministry of National Economy; Applied Research Institute Jerusalem, ARIJ, 2011).

Siirtokuntien vedenkulutuksesta keskusteltaessa ei voida sivuuttaa myöskään Bar-Ilan yliopiston hydrologian professori **Haim Gvirtzmanin** uunituoretta raporttia: *The Israeli-Palestinian Water Conflict: An Israeli Perspective* (The Begin – Sadat Center For Strategic Studies, Bar-Ilan University. Mideast Security and Policy Studies No. 94). Gvirtzmanin yksityiskohtaisen selvityksen sivulla 16 olevasta taulukosta voidaan päätellä, että Israelin siirtokunnat käyttävät vuodessa nimenomaan maatalouteen noin 23 Mm^3 Jordan-joen laakson kolmesta Israelille kuuluvasta vesilaitoksesta ylöpumpattua vettä. Tämä olisi lähinnä asianmukainen luku, kun puhutaan kiistellyistä uusiutuvista vesivaroista ja siirtokuntien hedelmien kasvatuksesta – ei siis lähimainkaan Finnwatchin raportissa mainittu 1127 Mm^3 .

Länsirannan siirtokuntien asukkaiden kotitalousvesi ($25 \text{ Mm}^3/\text{v}$) sen sijaan tulee Israelin valtialueen puolelta Israelin omasta vesi-

johtojärjestelmästä, joka toimii itsenäisesti palestiinalaisten vesijohtojärjestelmästä mitään ottamatta. Heidän kotitalousvetensä ei tältä osin liity ”palestiinalaisten ongelmiin vedensaannissa”. Gvirtzmanin mainitsemat luvut ovatkin yhteenlaskettuina lähellä palestiinalaisraportissa mainittua Maailmanpankin arviota.

Tyyllilleen uskollisena Finnwatchin selvitystyö ei näe palestiinalaisilla itsellään mitään vastuuta tai vaikuttamismahdollisuuksia vesiongelmansa suhteen. Palestiinalaisten ongelmat aiheutuvat sen mukaan Israelista ja olisivat korjattavissa vain Israelin kustannuksella. Tällainen luonnonvaroihin liittyvä nollasummapeli on kuitenkin harhaanjohtava tarkastelutapa.

Vesijohtovuotojen (noin 33 % vedestä valuu hukkaan) korjaamisella, uusien vettä säästävien kastelumenetelmien käyttöönottamisella (nykyisten vettä tuhlaavien tulvakastelujärjestelmien tilalle), kotitalouksien jäteveden käsittelyllä ja uudelleenkäytöllä maataloudessa (tällöin vapautuisi puhdasta vettä kotitalouksien käyttöön), meriveden suolanpoistolaitosten rakentamisella ja tois-
taiseksi palestiinalaisten käyttöön Oslon sopimuksessa annetun itäisen vuoristorinteen pohjavesialtaan hyödyntämisellä voitaisiin palestiinalaisten kotitalouksien käytössä olevan veden määrä Israelin vesihallinnon raportin mukaan peräti *kaksinkertaistaa* (*The Issue of Water between Israel and the Palestinians*, Water Authority, State of Israel, March 2009).

Kuten Gvirtzman toteaa, palestiinalaisten vaatimukset lisätä vedensaantiaan Israelille elintärkeän läntisen vuoristorinteen pohjavesialtaiden vesivaroista eivät ole perusteltuja niin kauan, kuin he jättävät hyödyntämättä heidän käyttöönsä annetun itäisen vuoristorinteen pohjavesialtaan, jonne heillä on sopimusten mukaiset porausluvut.

Palestiinalaisten jätevesihuolto on myös hoitamatta vastoin sopimuksia. Palestiinalaiset eivät Gvirtzmanin mukaan ole edenneet jäteveden käsittelyprojekteissa, vaikka useat maat (esim. Saksa, Yhdysvallat ja Japani, sekä Maailmanpankki) ovat olleet valmiita sijoittamaan huomattavia summia uusien jätevedenpuhdistamoiden rakentamiseen. Ja siitäkin huolimatta, että yhteinen vesiasiankomissio (JWC) on aiemmin hyväksynyt projektit useiden palestiinalaisasutuskeskusten osalta.

Siinä missä Israelin siirtokuntien tuottamasta jätevedestä (19,1 Mm³) Gvirtzmanin mukaan puhdistetaan jätevesilaitoksissa peräti 90 prosenttia maataloudessa uudelleenkäytettäväksi, valuu valtaosa palestiinalaisten jätevedestä maahan käsittelemättömänä saastuttaen pohjavesivarantoja. Palestiinalaisten noin 52 Mm³:sta jätevettä käsitellään 4 Mm³ palestiinalaisten laitoksissa ja noin 14 Mm³ Israelin laitoksissa – lopun 34 Mm³:n valuessa käsittelemättömänä maaperään.

Israel on myös varannut Haderan rannikkoalueelta maata rakentaakseen sinne palestiinalaisille suolanpoistolaitoksen, joka tuottaisi heille vuosittain noin 150 Mm³ vettä. Yhdysvallat on luvannut 250 miljoonaa dollaria hanketta varten. Palestiinalaiset ovat kuitenkin torjuneet tämän poliittisista syistä.

Finnwatchin selvitystyön yleistävä väite, että Israelin vesivarojen hallinta olisi jättänyt ”monet palestiinalaiskylät ilman elämiseen riittävää vedensaantia” voisi pitää paikkansa, jos palestiinalaisten vedensaantiin eivät vaikuttaisi muut tekijät kuin Israel. Kuten edellä olemme nähneet, siihen liittyy kuitenkin muitakin huomioitavia seikkoja. Lisäksi yhteisesti käytössä olevien pohjavesivarojen hallinnointia säätelevät yhteisesti solmittu Oslon sopimus sekä sen myötä perustettu konsensuspohjainen *Yhteinen vesiasioiden*

komissio (JWC). Näiden puitteissa palestiinalaiset voivat päätöksillään ja toimillaan vaikuttaa omaan vedensaantiinsa liittyvissä kysymyksissä yhteistyössä Israelin kanssa.

Sitä paitsi Länsirannan asukkaiden vedensaanti on päinvastoin Israelin läsnäolon myötä kohentunut merkittävästi. Kun vuonna 1967 vain noin 10 % palestiinalaisista sai juoksevaa vettä, voi nykyään 96 % palestiinalaisalueen asukkaista saada päivittäin juoksevaa vesijohtovettä. Vuonna 1967 vain neljä palestiinalaiskylää 708:sta oli liitetty vesijohtoverkkoon. Oslon sopimuksen solmimiseen mennessä (1995) jo 309 kylää oli liitetty vesijohtoverkkoon ja maaliskuuhun 2010 mennessä määrä oli noussut 641:een. Palestiinalaisten tilanne on tässä suhteessa merkittävästi parempi kuin vaikkapa Jordaniassa ja Syyriassa, joissa useimmat kylät ja kaupungit eivät voi saada juoksevaa vettä.

Väestönkasvun myötä keskimääräinen asukasta kohden laskettu vedenkulutus Israelin osalta on laskenut vuodesta 1967 tähän päivään 70 %, kun taas vastaavasti palestiinalaisten osalta se on merkittävästi lisääntynyt. Kun palestiinalaisten väestötilastoista karsitaan ne henkilöt, jotka eivät tosiasiallisesti kuluta vettä palestiinalaisalueilla (esim. ulkomailla asuvat palestiinalaiset, Itä-Jerusalemien arabiasukkaat ja avioliiton tai muun perheenyhdistämisen kautta Israelin puolelle muuttaneet), on Israelin vesihallinnon mukaan palestiinalaisten käytettävissä olevan veden kokonaismäärä asukasta kohden laskettuna noin 124 m³ ja israelilaisten 150 m³ vuodessa (siirtokuntalaisten osalta 134 m³).

Palestiinalaisten oman tilastokeskuksen mukaan (Kansainvälisen vesipäivän lehdistötiedote 2008 ja 2011) on palestiinalaisten kotitalouksien vedenkulutus keskimäärin 135 litraa päivässä henkilöä kohden (Israelissa vastaavasti keskimäärin n. 240 l/pv/hlö). Vesijohtojärjestelmän heikosta kunnossapidosta aiheutuvista vuodoista

(ja vesivarkauksista) johtuen se on todennäköisesti hiukan vähemmän. Tässä on myös alueellisia eroja. Palestiinalaisten tilastokeskuksen lehdistötiedotteen mukaan on keskimääräinen kotitalousveden kulutus Jerikossa peräti 297 litraa päivässä asukasta kohden. Tubasin läänissä sen sijaan vain 47 litraa päivässä.

WHO:n vähimmäissuositus on 100 litraa päivässä ja ympäristötieteilijä **Peter Gleickin** arvion mukaan 50 litraa on päivittäiseen elämiseen välttämätön vähimmäismäärä.

Niukkuudesta huolimatta palestiinalaisillakin on riittänyt vettä myös virkistyskäyttöön. Ha'aretz-lehden (8.8.2007) mukaan jokaisessa Länsirannan kaupungissa on uima-allas tai uimaloita. Ramallahissa niitä on kymmenkunta. CAMERA-järjestön nettisivuilta löytyvässä kuvakoosteessa voi nähdä iloisia palestiinalaislapsia leikkimässä uima-altaissa Nablusissa, Jeninissä, Ramallahissa, Hebronissa, Jerikossa jne.¹⁹

Palestiinalaisten ongelmat vedensaannissa eivät liity ensi sijassa Israelin siirtokuntien hedelmienviljelyyn sillä tavoin, kuin Finnwatchin selvitystyö antaa ymmärtää. Siirtokuntalaiset eivät käytä palestiinalaisten vettä. Länsirannan siirtokuntalaisten kotitalousvesi (25 Mm³) tulee Israelin valtioalueen puolelta eikä Israelin omista Jordan-joen laakson vesilaitoksista tuotettu siirtokuntalaisten hedelmänviljelyssä käyttämä maatalousvesi (23 Mm³) ole lähimainkaan Finnwatchin raportin esittämää luokkaa (1127 Mm³). Yksin tämän asiavirheen vuoksi Finnwatchin raportti tulisi vetää pois julkisuudesta edes siksi aikaa, kunnes ko. virhe on korjattu.

8 YHTEENVETOA JA TOIMINTASUOSITUKSIA

Kuten analyysini johdannossa totesin, Kirkon Ulkomaanavun tilaama Finnwatchin selvitystyö perustuu tarkoitushakuisiin puolitotuuksiin ja paikoin räikeisiin asiavirheisiin. Tasapainottavaa ja maltillista toisen osapuolen näkökulmaa ei juuri löydy.

Lähdeaineistojen osalta kritiikitön turvautuminen radikaaleihin aktivistisivustoihin, joiden yhteyksistä palestiinalaisiin äärijärjestöihin ei tehdä lukijalle selvää, syö vakavasti selvitystyön uskottavuutta. Samalla selvitystyö tulee näin toimineeksi mainittujen yksipuolisten tahojen äänitorvena ja heijastelee enemmän niiden ideologisesti vinoutuneita kantoja kuin faktoihin perustuvaa asiateoriakritiikkiä.

Kirkon Ulkomaanavun tulisi näin ollen harkita Finnwatchin laatiman selvitystyön vetämistä julkisuudesta, kunnes siihen sisältyvät ilmeiset asiavirheet on korjattu, sekä sisällön tasapainottamista toisen osapuolen näkemysten paremmalla huomioimisella. Nykymuodossaan Finnwatchin selvitystyön Israelin siirtokuntatoimintaan kohdistama ”eettinen tarkastelu” toimintasuosituksineen perustuu lähinnä asioiden poleemiselle tarkastelulle ilman laajempaa asiayhteyttä.

Siirtokuntakysymyksen nostaminen ”tikun nokkaan” tai siirtokuntien elinkeino toimintaan kohdistuvat boikottivaatimukset

eivät mitenkään edistä rauhanpyrkimyksiä. Ne vain radikalisoivat entisestään muutenkin herkkää tilannetta. Ne eivät myöskään saa Israelia vetäytymään Länsirannalta tai palestiinalaisia palaamaan neuvottelupöytään.

Koska *Kielletyt Hedelmät* -raportin ”eettinen tarkastelu” edellä esitetyn valossa ontuu ratkaisevasti, ei sen toimenpidesuosituksilla Israelin siirtokuntien tuotteiden merkitsemiseen ole eettisiä perusteita. Yrityksillä ei näin ollen ole aihetta pidättäytyä yhteistyöstä siirtokunnissa tapahtuvan elinkeinotoiminnan kanssa, eikä kuluttajilla ole syytä välttää niissä valmistettujen, Suomessa myytävien tuotteiden ostamista.

VIITTEET

- 1 www.meforum.org/meq/pdfs/3082.pdf
- 2 <http://www.meforum.org/3265/israeli-settlements-american-pressure>
- 3 <http://www.charlieroose.com/view/interview/10933>
- 4 <http://www.commentarymagazine.com/article/the-illegal-settlements-myth/>
- 5 <http://www.tabletmag.com/jewish-news-and-politics/48834/qa-maen-areikat?all=1>
<http://www.jpost.com/MiddleEast/Article.aspx?id=200935>
- 6 <http://www.jcpa.org/JCPA/Templates/ShowPage.asp?DBID=1&LNGID=1&TMID=84&FID=452&PID=3111a>
<http://www.sixdaywar.org/content/242drafters.asp>
- 7 <http://jcpa.org/book/israels-rights/>
- 8 <http://jcpa.org/article/the-settlements-issue-distorting-the-geneva-convention-and-the-oslo-accords/>
- 9 http://www.camera.org/index.asp?x_context=2&x_outlet=2&x_article=1301
http://www.camera.org/index.asp?x_context=7&x_issue=5&x_article=1234
- 10 http://www.mefacts.com/cached.asp?x_id=10589
- 11 <http://www.mythsandfacts.org/ReplyOnlineEdition/chapter-10.html>
- 12 http://www.camera.org/index.asp?x_context=2&x_outlet=35&x_article=2132
- 13 <http://old.btselem.org/statistics/english/>
- 14 <http://www.meforum.org/652/is-israels-security-barrier-unique;>
<http://www.marketplace.org/topics/economy/separation-barriers-world>
- 15 <http://www.bdsmovement.net/2012/bnc-denounces-bashar-masri-normalization-9500.UGGbj46etF8>
- 16 <http://jcpa.org/article/manipulation-and-deception-the-anti-israel-bds-campaign-boycott-divestment-and-sanctions/>
- 17 <http://www.veolia.com/en/medias/focus-on/jlrt.htm>
- 18 <http://www.thecommentator.com/article/659/solidarity>
- 19 http://www.camera.org/index.asp?x_context=6&x_article=1486

vale, emävale, finnwatch...?

FINNWATCH julkaisi Kirkon Ulkomaanavun pyynnöstä laatimansa selvitystyön tulokset maaliskuussa 2012 raportissa nimeltä *KIELLETYT HEDELMÄT – Suomessa toimivien yritysten yhteydet Israelin laittomiin siirtokuntiin*. "Kaupankäynti laittomien siirtokuntien kanssa ei kestä eettistä tarkastelua", selvitystyössä todetaan. Siksi Israel-vastaisen kansainvälisen boikottiliikkeen (BDS) päämääriä mukailleen Finnwatchin selvitystyö päättyi suosittamaan siirtokunnissa tapahtuvan yritys- ja sijoitustoiminnan sekä kuluttajille Suomesta löytyvien siirtokunnissa valmistettujen tuotteiden boikotoimista.

Pasi Turusen laatima kriittinen analyysi osoittaa kuitenkin Kielletyt Hedelmät -raportin olevan yksipuolisesti laadittu, tarkoitushakuisia puolitotuuksia ja suoranaisia asiavirheitä sisältävä poleeminen teos. Useat itsestäänselvyyksinä esitetyt väitteet eivät kestä lähempää tarkastelua. Selvitystyön uskottavuutta syö heikko lähdekritiikki. Kansainvälisen Israel-vastaisen boikottiliikkeen (BDS) taustalta paljastuu yhteyksiä palestiinalaisiin äärijärjestöihin.

Tämä kirjanen on kaivattu tasapainottava näkökulma ja puheenvuoro käynnissä olevaan keskusteluun.

Teologian maisteri, toimittaja PASI TURUNEN on yli kymmenen vuoden ajan perehtynyt Lähi-idän kysymyksiin. Hänen kykynsä pureutua kiihkottomasti vaikeidenkin asioiden ytimiin on parinkymmenen vuoden aikana tullut tutuksi tuhansille suomalaisille kirjojen, puheäänitteiden ja kristillisen median välityksellä.

KUVA JA SANA

ISBN 978-951-585-274-8

Kannen ulkoasu: Antti Kampainen

